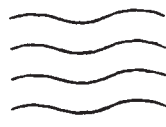

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Χρονικά

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

ΕΤΟΣ 25ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 108 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Η Καρδίτσα του 19ου αιώνα

Γράφει ο Λάμπρος
Γριβέλλας
lampgriiv@gmail.com

[Τα μεγάλα γεγονότα ξεκινούν πάντα από το Κέντρο και διαχέονται στην περιφέρεια. Δεδομένου δε ότι το Κέντρο της περιοχής μας, από την εποχή ακόμη της τουρκοκρατίας, είναι η Καρδίτσα, φυσικό είναι, και η ιστορία όλων των οικισμών της περιφέρειας συνδέεται με την ιστορία της. Έχοντας ως βάση αυτήν την πραγματικότητα, οδηγήθηκα στη σκέψη ότι θα είναι ωφέλιμο στους αναγνώστες να γνωρίσουν την ιστορία της Καρδίτσας σε μια σειρά άρθρων που θα ακολουθήσουν].

Η Καρδίτσα, ως πόλη, δεν έχει αρχαία ιστορία. Ακόμη και στη Βυζαντινή περίοδο και την πρώτη τουρκοκρατία, ως σημείο αναφοράς στην περιοχή αναφέρεται το Φανάρι. Όλα δείχνουν ότι η πόλη άρχισε να δημιουργείται, πρώτα ως εμπορικός σταθμός κατά μήκος της οδού από τα Γιάννενα προς τη Λαμία και στη συνέχεια οργανώθηκε σε φυλάκιο - μικρό φρούριο για την προστασία του εμπορικού σταθμού από επιδρομές ληστών από τα γύρω βουνά.

Όσο για το όνομα της πόλης, εκεί υπήρξε πλήρης σύγχυση μεταξύ των ιστορικών. Άλλοι υποστήριξαν ότι η πόλη πήρε το όνομά της από την καρδιά του

Συνέχεια στην 3η σελ.

Σ' αυτό
το
φύλλο

θα
διαβά-
σετε...

1. Λάμπρος Γριβέλλας: "Η Καρδίτσα τον 19ο αιώνα"σελ. 1-3
2. Κώστας Ευ. Τζωαννόπουλος: "Ο πόλεμος του 1940-41" ..1-4
3. Γιώργος Δ. Κατσιούλας: "ΔΙΧΟΝΟΙΑ: η αιώνια κατάρα της φυλής μας"1-4
4. Άγγελος Ζαχαρόπουλος: "Ο Νικόλαος Πλαστήρας και η ομώνυμη Λίμνη"1-5
5. Βασίλης Καραγιάννης: "Πρόχειρα μαγειριά στο Παλιοζωγλόπι"8
6. Παναγιώτης Α. Κατσιούλας: "Τ' αμπέλια του χωριού μας".....1-5
7. Μάρκος Παππάς: "Η πηγή" (ποίημα)2
8. Σούλα Τόσκα-Κάμπα: "Τραγούδια από την Αργιθέα"2
9. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ2
10. Έγγραψαν για τα "Ζ.Χ."2
11. Συνδρομές στα "Ζ.Χ." - Ανέκδοτα- Αινίγματα.....2
12. Τα τραγούδια του τόπου μας6-7
13. Παναγιώτης Α. Κατσιούλας: "Το αλογάκι της Παναγίας"8
14. Θωμάς Γ. Κίσσας: "Η ξενιτιά στα Ομηρικά έπη και στα Δημοτικά τραγούδια9
15. Αρχαίες ελληνικές φράσεις9
16. Παρετυμολογήσεις.....9
17. Κώστας Ευ. Τζωαννόπουλος: "Το τελευταίο ταγκό στη βρύση του Τσιόκη"10
18. Προσέχουμε την υγεία μας: "Τα δημητριακά και ο γλυκαιμικός δείκτης"10
19. Νικόλαος Πολίτη: "Παραδόσεις του ελληνικού λαού"10
20. Κατασκήνωση στον Ίταμο το 193911
21. Λέξεις που χάνονται11
22. Βασίλειος Χρ. Καραγιάννη: "Απαύγασμα ζωής" (παρουσίαση βιβλίου)12
23. Λάμπρου Γριβέλλα: "Λές και ήταν χθες..." (παρουσίαση βιβλίου)12
24. Ενημέρωση των αναγνωστών - Ευχές12

Ο πόλεμος του 1940-1941

Γράφει ο Κώστας
Τζωαννόπουλος

Όταν ήμουν στην Τρίτη Δημοτικού, το σχολικό έτος 1940-1941, κηρύχτηκε από την Ιταλία ο πόλεμος εναντίον της Ελλάδας. Θυμάμαι το έντονο και ασυνήθιστο χτύπημα της καμπάνας του χωριού μας την Κυριακή 28 Οκτωβρίου 1940. Όλος ο κόσμος πάγωσε, αφού κηρύχτηκε επιστράτευση και πλήθος ανδρών, μέχρι και της ηλικίας των 40

ετών ετοιμαζόταν να παρουσιαστεί στην πλησιέστερη μονάδα επιστρατεύσεως. Εγώ ένοιωσα ανακουφισμένος γιατί ο πατέρας μου είχε υπερβεί τα 40 του χρόνια και δεν θα επιστρατευόταν.

Εκείνη την εποχή ο πατέρας μου δεν ήταν στο χωριό μας. Ήταν ήδη Αναπλη-

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΔΙΧΟΝΟΙΑ

η πανάρχαια κατάρα της φυλής μας

Γράφει ο Γιώργος
Δ. Κατσιούλας

Η διχόνοια είναι ένα σαράκι που τρώει τις σάρκες της Ελλάδας και του Ελληνισμού, διαχρονικά από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι και σήμερα, ώστε δικαίως να έχει χαρακτηριστεί ως η κατάρα της φυλής μας.

Είναι λοιπόν εύλογη η ερώτηση ιουδήποτε. Που οφείλεται αυτή η διχόνοια των Ελλήνων και γιατί δεν έχει χαθεί στο πέρασμα των αιώνων; Είμαστε τόσο εγωιστές οι Έλληνες ώστε να νομίζουμε ο καθένας μας ότι τα ξέρει όλα και ότι οι υπόλοιποι είναι κατώτεροι; Είμαστε τόσο ατομικιστές ώστε να νοιαζόμαστε

Συνέχεια στην 4η σελ.

Εσπερίδα του Μορφωτικού Συλλόγου Καστανιάς-Μούχας

Ο ομιλητής
Άγγελος Ζαχαρόπουλος

Ο Μορφωτικός Σύλλογος Καστανιάς -Μούχας διοργάνωσε επιτυχημένη "Εσπερίδα" στον υπαίθριο χώρο του ναού της Αγίας Παρασκευής Μούχας, στις 11 Αυγούστου. Θέμα της εκδήλωσης ήταν το χρονικό της δημιουργίας της Λίμνης Πλαστήρα, ενώ ακολούθησαν και άλλες εισηγήσεις. Κύριος ομιλητής ήταν ο Καστανιώτης την καταγωγή Άγγελος Ζαχαρόπουλος, επίτιμος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τ. Γενι-

κός Δ/ντής του Υπουργείου Γεωργίας, και τακτικός συνεργάτης των "Ζωγλοπίτικων Χρονικών",

ενώ ο κ. Λέρης (συν/χος μηχανικός της ΔΕΗ) αναφέρθηκε εκτενώς σε θέματα τεχνικής φύσεως. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν: ο αντιπεριεάρχης κ. Τσιάκος, ο δήμαρχος κ. Αλεξάκος και πλήθος κόσμου από τα γύρω χωριά και την

Από την εκδήλωση του Συλλόγου στο προαύλιο της Αγίας Παρασκευής Μούχας

Συνέχεια στην 5η σελ.

Πρόχειρα μαγειριά στο Παλιοζωγλόπι

Γράφει ο
Βασίλης Χρ.
Καραγιάννης

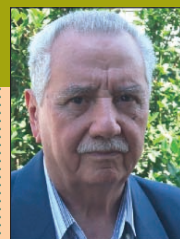
Δεν υπάρχουν λόγια να εκφραστεί και παινέματα να παινέσει κανείς τις περισίεσις ομορφιές, τα κάλλη, τα θέληγτρα που είχε το αξέχαστο, το ανεπανάληπτο αυτό θέρετρο το Παλιοζωγλόπι και μας θάμπωνε, μας μάζεψε, μας αιχμαλώτιζε και που οι αναμνήσεις του εξακολουθούν μέχρι σήμερα μας συντροφεύουν, μας θέλγουν, μας αναζωογονούν, μας δίνουν δύναμη και αντοχή και μας γλυκαίνουν τα δύσκολα γερατιά μας.

Συνέχεια στην 8η σελ.

Υπαίθριο μαγειριό στο Παλιοζωγλόπι το 1964. (Φωτ. Λ. Γριβέλλα)

Τ' αμπέλια του χωριού μας

Γράφει ο
Παναγιώτης
Κατσιούλας

"Εδώ κάποτε ήταν πολλά αμπέλια και αμέτρητες συκιές. Τώρα ούτε κλήματα ούτε συκιές υπάρχουν· μόνο βατιώνες, κέδρα, βελανιδιές και μερικά νεόφυτα έλατα που μετανάστευσαν από το βουνό χαμηλότερα". Αυτές τις πληροφορίες μού μετέφερε ο ανηψιός μου Γιώργος, όταν του τηλεφώνησα και τον βρήκα να μετράει τα κτήματα των χωριανών στα Παλιοκάλυβα, για το κτηματολόγιο.

Τότε, μου ήρθαν στο νου μνήμες από την εποχή που στο χωριό μας τα σύκα και τα σταφύλια έρχονταν μετά το σιτάρι και το καλαμπόκι σε ποσότητες. Τα αμπέλια του χωριού μας ήταν συγκεντρωμένα σε τρεις κυρίως τοποθεσίες: α) στην Καρούτα, που ήταν τα πιο πολλά αμπέλια, β) στα Παλιοκάλυβα και γ) στις Φτελιές.

Συνέχεια στην 5η σελ.

Για τους μικρούς μας φίλους

Η πηγή

Στα ριζά του γκρίζου βράχου στην κορφογραμμή, αναβλύζει νερομάνα από μια πηγή.

Κρύο, ζείδωρο νεράκι βγαίνει από τη γη, ξέφυγε απ’ το κελί του κι έγινε πηγή.

Αναβλύζει κι αργοτρέχει στην κατηφοριά, τραγουδώντας για τον ήλιο και τη λευτεριά.

Κατεβαίνει και δροσίζει γέρικη φτελιά, θάμνους, χόρτα και πλατάνια, ζώα και πουλιά.

Κατεβαίνει κι όταν φτάνει κάτω στα χωριά, σε βαρκούλες τα όνειρά τους ρίχνουν τα παιδιά.

ΜΑΡΚΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ
ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Γεώργιος Κατσιούλας τηλ. 6976777462
Λάμπρος Α. Γριβέλλας τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγιάννης τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
Μ. Αηεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα **ενυπόγραφα άρθρα** δεν **εκφράζουν** **κατ’ ανάγκη** τις **απόψεις** της **εφημερίδας**

Τραγούδια του γάμου από την Αργιθέα της Σούλας Τόσκα-Κάμπα

Η Νεραντζούλα

-Νεραντζούλα φουντωμένη πού 'ναι τα' άνθια σου, πού 'ναι τ' άνθια κι ο καρπός σου, πού είν' τα κάλλη σου.
-Φύσηξε βοριάς κι αέρας και τα γκρέμισε.
Σε παρακαλώ βοριά μου φύσα σιγαλά να περάσουν τα καράβια τα Ζαγοριανά, που 'χουν παλικάρια, όμορφα παιδιά.

.....

Οι Αγραφιωτοπούλες

Για 'βγάτε ν' αγναντέψετε τις Αγραφιωτοπούλες, πώς ροβολάν απ' τα βουνά στα κόκκινα ντυμένες, στα κόκκινα, στα πράσινα, στ' άσπρα και τα γαλάζια.
Πώς φέρνουν τον αμάραντο και ψιλοτραγουδάνε.
Βγάτε μανούλες των κοριτσιών για να τις καμαρώστε.

Σ.Σ. Τα δυο παραπάνω τραγούδια τραγουδιούνται σε όλη τη Θεσσαλία.

Αινίγματα

1) Σαν βόδι μουγκρίζει, σαν φίδι σφυρίζει, σαν άλογο τρέχει, μα ποδάρια δεν έχει.
2) Τέσσαρες στύλοι στη γη, δυο στον ουρανό και δυο καλά στα χέρια. Τι είναι;
3) Αν με κυνήγι πάντα ζω, τουφέκι δε βασταίνω, ψαράς δεν είμαι, μα παντού τα δίχτυα μου τα στένω.
4) Φιλντισένιο περιβόλι, κελαηδεί γλυκό αηδόνι.
5) Την ημέρα στολισμένο και τη νύχτα φορτωμένο;
6) Κολοκύθι επτάτρυπο, κάθε τρύπα κι όνομα. Τι είναι;

τηλ. 6976777462
2441020480
2441020592

Εδώ γελάμε

Ανέκδοτα

Ένας τύπος, τύφλα στο μεθύσι, γυρνάει το βράδυ στο σπίτι του. Λέει σ' έναν περαστικό:
-Συγγνώμη, ρε φίλε, πόσα καρούμπαλα έχω στο μέτωπο;
-Τρία, του λέει ο άλλος.
-Ωραία! Άλλες δυο κολώνες και φτάνω στο σπίτι μου!

.....

Ο γελωτοποιός: Μεγαλειότατε, με βάζετε να πειράζω τους αυλικούς σας και φοβάμαι ότι κάποιος απ' αυτούς θα με σκοτώσει. Με έχουν ήδη φοβερήσει μερικοί.

Βασιλιάς: Όποιος σε σκοτώσει, θα τον κρεμάσω ένα τέταρτο μετά το θάνατό σου. Να είσαι λοιπόν ήσυχος!

Ο γελωτοποιός: Ευχαριστώ, όμως θα ήμουν πιο ήσυχος, αν τον κρεμούσατε ένα τέταρτο πριν το θάνατό μου!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχίες

Η **Ανδρομάχη Κατσιούλα** του **Γεωργίου**, διπλωματούχος Μηχανικός Παραγωγής και Διοίκησης, έλαβε το μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης "Στις προηγμένες τεχνολογίες του Ηλεκτρ/γου Μηχανικού" της Πολυτεχνικής Σχολής των Ηλεκτρ/γων Μηχανικών και Η/Υ του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

ΕΓΓΡΑΨΑΝ ΓΙΑ ΤΑ "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ"

Δόλοπες Καροπλεσίου-Αγράφων
Στη γειτονική μας Ραχούλα γίνεται πάρα πολύ καλή δουλειά, οργανωμένα, συντονισμένα και συλλογικά, τόσο με το Σύλλογο, όσο και με τα Ζωγλοπίτικα Χρονικά. Προσπαθούν όλοι μαζί για την αναβάθμιση, την παράδοση και για το καλό της Ραχούλας. Ο Λάμπρος Γριβέλλας, ο Παναγιώτης Κατσιούλας, ο Βασίλης Καραγιάννης, ο εκδότης των Ζωγλοπίτικων Χρονικών και μηχανικός της περιοχής μας Γιώργος Κατσιούλας και πάρα πολλοί άλλοι. Είναι άξιοι συγχαρητηρίων. Μπράβο τους

Παναγιώτης Νάνος, Διοικητής του Παν/μιακού Νοσοκομείου Λάρισας.
Εύγε για τον αγώνα!

Ιωάννα Λάζαρου Ζάχου, Δασκάλα
Ένα μεγάλο κομμάτι της καρδιάς μου είναι συνδεδεμένο με την γενέτειρα των γονιών μου!!!
Πολλά συγχαρητήρια, καλές διαδρομές, με μεγάλες και συνεχείς επιτυχίες!!!

Βασίλης Χρ. Τσιούκης, Υπαστυνόμος ε.α.
Σας συγχαίρω για την έκδοση της όμορφης εφημερίδας "Ζωγλοπίτικα Χρονικά". Σας αξίζει ένα μεγάλο ΜΠΡΑΒΟ!

Σ.Ε. Ευχαριστούμε τους φίλους των Ζωγλοπίτικων Χρονικών για τα καλά τους λόγια. Κάνουμε ό,τι μπορούμε, παρ' ότι είναι δύσκολο ν' ανεβαίνεις αντίθετα στο ρεύμα του ποταμιού (εποχής).

Το χωριό είναι το σπίτι μας

Καθένας μας έχει το σπίτι του, που το φροντίζει, το επισκευάζει, το διατηρεί καθαρό και το καλλωπίζει. Σπίτι όλων μας όμως είναι το χωριό μας.
Αν το σπίτι μας είναι καθαρό και το χωριό μας ακάθατο, με πεταμένα σκουπίδια στα πρानή των δρόμων, στα λαγκάδια και στα ποτάμια μας, τότε, άθελά μας, μολύνουμε την ατμόσφαιρα, το χώμα που καλλιεργούμε και τα νερά που ποτίζουμε τα ζώα μας και τα σπαρτά μας και, τελικά, μολύνουμε τους ίδιους τους εαυτούς μας.
Διατηρώντας καθαρό το περιβάλλον του χωριού μας, προστατεύουμε την υγεία μας και την υγεία των παιδιών μας. Η καθαριότητα είναι ο καθρέφτης του πολιτισμού μας.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ. (06/09 /2018 - 29/11/2018)

ΝΙΚΗ ΒΟΛΙΩΤΗ (382)	20	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΡ. ΤΣΙΟΥΚΗΣ (393)	20
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ ΜΠΑΚΡΑΤΣΑ (383)	20	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΑΠΤΗΣ (394)	20
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΛΟΥΛΗΣ (384)	20	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΓ. ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ (395)	50
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ (385)	5	ΦΩΤΙΟΣ ΖΩΓΛΟΠΙΤΗΣ (396)	50
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ (386)	10	ΑΓΟΡΗ ΤΣΙΟΥΚΗ - ΔΕΛΗΤΣΙΚΑ (397)	20
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΑΛΑΜΑΡΑ (388)	20	ΕΛΕΝΗ Γ. ΚΟΜΠΟΥΡΑ (398)	10
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΝΤΑΚΤΗΣ (389)	20	ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΕΣΔΑΝΙΤΗ (399)	30
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ (390)	20	ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΡΙΖΟΣ (400)	20
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ (391)	75	ΛΑΜΠΡΟΣ Θ. ΤΣΙΟΥΚΗΣ (401)	20
ΑΓΟΡΙΤΣΑ ΤΑΠΕ (392)	50		

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ Μ. Σ. ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η **Μαρίνα Τσιάκη** κατέθεσε στη μνήμη του συζύγου της **Αναστασίου Στέργιου Τσιάκη** το ποσό των πενήντα <50> ευρώ (387).

Ο αείμνηστος Τάσιος, με την εκλεκτή σύζυγό του Μαρίνα, μετανάστευσαν στην άλλη άκρη της γης, στη μακρινή Τασμανία (νότια της Αυστραλίας), όπου δημιούργησαν μεγάλη οικογένεια και ευημέρησαν. Δυστυχώς, η μοίρα θέλησε να φύγει ο καλός φίλος και συγχωριανός Τάσιος νωρίς από τη ζωή.

ΣΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ ΤΩΝ "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ"

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας,
Τα μοναδικά έσοδα του Συλλόγου είναι οι εισφορές των μελών μας και των συνδρομητών της εφημερίδας.
Για την απρόσκοπτη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μορφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μη ξεχνάτε την οικονομική συνδρομή σας ή ενίσχυση.
Χρήματα μπορείτε να δίνετε στα μέλη του Δ.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο λογ/σμό **368/558733-64** της **Εθνικής Τράπεζας** αφού δηλώσετε το όνομά σας.

Η Καρδίτσα του 19ου αιώνα

Συνέχεια από τη σελ. 1

κάμπου (καρδιά-Καρδίτσα), άλλοι από τα καρδία του βαμβακιού και άλλοι άλλα. Όλα τα παραπάνω όμως ανήκουν στο χώρο της παρτυμολογίας και δεν αντέχουν στην κριτική.

Υπήρξαν όμως και απόψεις που στηρίζονται σε ιστορικά γεγονότα, χωρίς βεβαίως να τεκμηριώνονται απόλυτα. Εντούτοις, οφείλουμε να τις εξετάσουμε μία προ μία.

1η εκδοχή: Βρισκόμαστε στην εποχή της Φραγκοκρατίας, η οποία άρχισε το 1204, με την κατάπιψη της 4ης Σταυροφορία, η οποία αντί να απελευθερώσει την Παλαιστίνη από τους Άραβες, όπως μεγαλόστομα διακήρυττε ο πάπας Ιννοκέντιος Γ', οι σταυροφόροι στράφηκαν εναντίον του Βυζαντίου, κατέλαβαν την Κων/πολη, τη λεηλάτησαν και προέβησαν σε αποτρόπαιες σφαγές και καταστροφές. Στη συνέχεια οι αρχηγοί των ιπποτών διαμοίρασαν τις ελληνικές επαρχίες μεταξύ τους. Η Δυτική Θεσσαλία πέρασε από πολλά χέρια και κατέληξε στην κατοχή του Δούκα των Αθηνών Γκυ Ντε Λαρός. Εκείνος ανέθεσε τις υποθέσεις της Δ. Θεσσαλίας στον Δούκα της Καρδίτσας (σημερινό Ακράϊφιο Βοιωτίας) Αντώνιο Λα Φλάμα. Σύμφωνα με μια εκδοχή, η σημερινή Καρδίτσα, την οποία ο Λα Φλάμα επισκεπτόταν συχνά με το στρατό του, οφείλει την ονομασία της στο ομώνυμο δουκάτο του..

2η εκδοχή: Στο θεσσαλικό χώρο οι Φράγκοι συμπεθέρεψαν με βυζαντινούς άρχοντες και κυβέρνησαν μαζί τη χώρα μέχρι περίπου το 1350 μ.Χ. Στη συνέχεια τους διαδέχτηκαν οι Σέρβοι. Ο κράλης της Σερβίας Στέφανος Δουσάν εκμεταλλευόμενος το κενό που δημιουργήθηκε μετά την απομάκρυνση των Φράγκων, κατέλαβε αμαχητί τη Θεσσαλία και τη Στερεά Ελλάδα και ίδρυσε σερβικό κράτος. Ο Δουσάν, που ήταν χριστιανός ορθόδοξος, μεταχειρίστηκε τους άρχοντες, τον κλήρο και το λαό πολύ καλότερα, ακόμη και από ότι οι Βυζαντινοί τιμαριούχοι. Ανακαίνισε τους κατεστραμμένους ναούς και τα μοναστήρια και έδωσε αφειδώς σερβικά ονόματα σε πολλά χωριά και πόλεις. Τότε, λέγεται ότι έδωσε και στον μικρό οικισμό το όνομα "Granditsa", που στα σερβικά σημαίνει μικρό φρούριο. Το granditsa - όπως γίνεται με τα ξενικά τοπωνύμια - σύντομα εξελληνίστηκε και έγινε Καρδίτσα.

Η τελευταία αυτή εκδοχή φαίνεται πιθανότερη, καθώς και η πρωτεύουσα της Σερβίας, το σημερινό Βελιγράδι, στα σερβικά λέγεται Beograd (Μπέογραντ), δηλαδή μεγάλο φρούριο. Αλλά και Στάλιγραντ, Λένινγκραντ κ.ά. Άλλωστε και η κατάληξη -ιτσα συναντάται σε πολλά σερβικά τοπωνύμια. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τότε η Καρδίτσα, ως οικισμός, πρέπει να ονοματίστηκε μεταξύ 1342 και 1390, την εποχή της σερβοκρατίας στη Δυτική Θεσσαλία. Αν υπήρχε και πώς ονομαζόταν πριν απ' αυτά, αυτό παραμένει στο σκοτάδι.

Το τέλος της σερβοκρατίας σφραγίστηκε με την εισβολή των Τούρκων, όταν ο Έλληνο-Σέρβος - από πατέρα Σέρβο και μάνα Βυζαντινή πριγκίπισσα - κυβερνήτης της Θεσσαλίας Ιωάννης Ουρός, εγκατέλειψε τη διοίκηση, πήγε στο Μεγάλο Μετέωρο και χρίστηκε μοναχός με το όνομα Ιωάσαφ. Λέγεται, πως, όταν του είπαν ότι οι Τούρκοι έρχονται, εκείνος ατάραχος απάντησε: "Αν είναι θέλημα Θεού, θα έρθουν". Αυτή η μοιρολατρία οδήγησε στην ατέλειωτη νύχτα της τουρκικής κατοχής.

Οι Τούρκοι εγκαταστάθηκαν οριστικά στην περιοχή της Καρδίτσας περί το 1420 και βρίσκοντας την απέραντη θεσσαλική πεδιάδα αραϊοκατοικημένη και ακαλλιέργητη, μετέφεραν και εγκατέστησαν σε αμιγή ή μικτά χωριά Γιουρούκους ή Κονιάρους καλλιεργητές από την περιοχή του Ικονίου.

Ο οικισμός της Καρδίτσας - χωρίς να έχουμε ακριβή στοιχεία - υπολογίζεται ότι αρχικά ήταν ένας μικτός οικισμός, με τουρκική πλειοψηφία και πολύ λίγες χριστιανικές οικογένειες, οι οποίες, κατά το πλείστον, απασχολούνταν σε εργαστήρια και άλλες εργασίες που απαξίωναν οι Τούρκοι. Με τον καιρό ο χριστιανικός πληθυσμός της πόλης αυξανόταν, για να φτάσει την εποχή της ενσωμάτωσης της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος (1881) να αριθμεί τα δύο τρίτα του πληθυσμού της πόλης, που ήταν συνολικά περίπου 5000 κάτοικοι. Αυτή, εν περιλήψει, είναι η εισαγωγή στην ελεύθερη Καρδίτσα.

Η Καρδίτσα μετά την απελευθέρωση

Παρότι η "συνθήκη προσάρτησης" ήταν πολύ ευνοϊκή για τους τούρκους κατοίκους, μετά το 1881 άρχισε η σταδιακή αποχώρησή τους. Το κενό που δημιουργήθηκε, πληρώθηκε κυρίως από Αγραφιώτες, Καραγκούνηδες και Βλάχους, εγκαταστάθηκαν όμως στην Καρδίτσα και πολλοί επιστήμονες από τη γειτονική Φθιώτιδα και από άλλα μέρη της Παλαιάς Ελλάδας, όπως: γιατροί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, δημοσιογράφοι κ.ά..

Η πρώτη εφημερίδα

Το 1882 κυκλοφόρησε η πρώτη τοπική εφημερίδα, με τίτλο "ΚΑΡΔΙΤΣΑ", από τον Γεώργιο Μαρινόπουλο, ο οποίος διατηρούσε, μαζί με τον αδελφό του Δημήτριο, τυπογραφείο στη Λαμία με την επωνυμία "Ευνομία". Οι δύο αδελφοί μετέφεραν τον εξοπλισμό τους "έναντι της οικίας Γεωργίου Τσουφιδού, αντικρύ της πρώην οικίας του δικηγόρου κ. Βελήν. Το τυπογραφείον δέχεται την εκτέλεσιν πάσης εργασίας, υποσχόμενον ταχύτητα περί την εκτύπωσιν και εντέλειαν

ως προς την εργασίαν", όπως μας πληροφορεί το πρώτο της φύλλο της 8/9/1882. Λίγο αργότερα, το τυπογραφείο αποκτά και δεύτερο πιεστήριο, αγγλικής κατασκευής, ενώ εμπλουτίζει και τον εξοπλισμό του σε τυπογραφικά στοιχεία. Το 1896 από το ίδιο τυπογραφείο εκδίδεται παράλληλα και η εφημερίδα "Άγραφο". Ο Μαρινόπουλος ήταν ο ίδιος εκδότης, διευθυντής και δημοσιογράφος της εφημερίδας, η οποία ήταν τετρασέλιδη και στην αρχή εκδιδόταν κάθε 15 ημέρες, ενώ αργότερα μια φορά την εβδομάδα. Από το 1884 αναφέρεται ως συντάκτης της εφημερίδας και ο γνωστός την εποχή του δικηγόρος της Καρδίτσας Κίμων Βελίνης (καταγωγή από τη Νάουσα), ο οποίος διατέλεσε και βουλευτής Καρδίτσας (1895-1902).

Η ετήσια συνδρομή της "ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ" είναι η εξής:

Για την Καρδίτσα δραχμές	10
Για τις επαρχίες και τους Δήμους	12
Για το εξωτερικό	14

Η συνδρομή όμως είναι δύσκολο να εισπραχθεί και ο Μαρινόπουλος καταφεύγει ακόμη και σε πατριωτικούς στίχους για να συγκινήσει τους προπάτορές μας. Ιδού:

"Εἰς τὴν πόλιν μας Καρδίτσαν ἐξεδόθη εφημερίς,
ἠξίωθ' ὃς καὶ τοῦτο ν' ἀπολαύσει ἡ πατρίς.
Ἀγαπήσας ὁ συντάκτης ἐπινόμασε συνάμα
τὴν εφημερίδα ταύτην καὶ "ΚΑΡΔΙΤΣΑ" ἐν τῷ ᾄμα.
Ἡ κοινότης μας οφείλει στο ἐξῆς νὰ μνηθεῖ
τὰς ἀνεπτυγμένας πόλεις, πλέον νὰ μὴν κοιμηθεῖ.
Νὰ συνδράμει τὴν ΚΑΡΔΙΤΣΑΝ ὅπερ εἶναι καὶ καλόν,
χωρὶς ὅμως νὰ λυπεῖται ἕκαστος τὸν ὀβολόν(!!!)
Πρέπει, φίλοι πατριῶται, νὰ προσφέρετε εὐθύς
συνδρομὴν στο "φύλλον" τοῦτο δέκα φράγκα ὁ καθείς.
Ὅχι μόνο Καρδιτσιῶται, ἀλλὰ ὅλα τα χωρία,
Καραγκούνηδες, Αἰγραιῶται, Ζήτω ἡ Ἐλευθερία!"

Ελάτε τώρα, με τέτοιους στίχους να πείσετε τους Καρδιτσιώτες, τους ορεινούς και τους καμπίσιους, που στη μεγάλη πλειονότητά τους ήταν αγράμματοι, να πληρώσουν ετήσια συνδρομή στην εφημερίδα. Οι δέκα ή δώδεκα δραχμές της συνδρομής, μπορεί να μην ήταν μεγάλο ποσό, εκείνη την εποχή όμως ήταν περίπου ένα εργατικό ημερομίσθιο, ποσό υπολογίσιμο για την πλειονότητα των Καρδιτσιωτών.

Η "ΚΑΡΔΙΤΣΑ" καταγράφει κυρίως τη καθημερινότητα, τα μικρά και μεγάλα γεγονότα και προβλήματα της μικρής πόλης, τη ζωή, την εμπορική και οικονομική της κίνηση και, επειδή το μάτι του δημοσιογράφου πάντα αλληθωρίζει είτε προς την κυβέρνηση είτε προς την αντιπολίτευση, καταγράφει και την πολιτική κίνηση. Η εφημερίδα αυτή την εποχή αντιπολιτεύεται την κυβέρνηση Τρικούπη και πρόσκειται στην αντιπολίτευση του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου. Αργότερα, το 1884, τη βρίσκουμε στην τρικουπική (κυβερνητική) παράταξη!

Το 1995 πληροφορορήκα ότι στη Μπενάκειο Βιβλιοθήκη, που στεγαζόταν στο πίσω μέρος του κτηρίου της Παλιάς Βουλής, υπήρχε ένα τομίδιο με όσα διασώθηκαν από τα φύλλα της εφημερίδας "ΚΑΡΔΙΤΣΑ". Έσπευσα στην Αθήνα, επισκέφτηκα τη Βιβλιοθήκη, περιεργάστηκα τα φύλλα της εφημερίδας, που δεν ήταν συνεχόμενα και αντέγραψα όσες από τις πληροφορίες μού ήταν δυνατό στον περιορισμένο χρόνο που διέθετα. Ασφαλώς, η "ΚΑΡΔΙΤΣΑ" του 1882, εκ των πραγμάτων, δεν μπορεί να συγκριθεί με τις σημερινές εφημερίδες, αλλά, η έκδοσή της εκείνη την εποχή, αποτέλεσε άθλο για τους εκδότες της, υπήρξε ιστορικό γεγονός για τη μικρή πόλη και την περιοχή της, που μόλις άρρησε πίσω της την αλίστρου μνήμης τουρκοκρατία, και υπήρξε μέγα βήμα προόδου.-

Στο επόμενο φύλλο: Ο Δήμος Καρδίτσας, οι συνοικίες του, οι βουλευτικές εκλογές, οι Έπαρχοι και οι Δήμαρχοι Καρδίτσας.

Μεγάλοι Έλληνες

Ο τηλεοπτικός σταθμός ΣΚΑΪ προσπάθησε, μέσω ειδικών ψηφοφοριών, να αναδείξει τους δέκα(10), κατά σειρά, μεγάλους Έλληνες, στην όλη ιστορική διαδρομή μας. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε, αλλά και το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στην τελική τηλεοπτική εκπομπή περιορίσαν την ελληνική μας ταυτότητα σε δύο εποχές: στην αρχαία, την προ Χριστού εποχή, και στη νεότερη, την μετά την ελληνική επανάσταση πορεία του ελληνικού κράτους. Από κάθε εποχή αναδείχτηκαν πέντε(5), οι εξής: Από την αρχαία εποχή: **Μέγας Αλέξανδρος, Περικλής, Πλάτωνας, Αριστοτέλης και Σωκράτης**. Από τη νεότερη εποχή: **Κολοκοτρώνης, Καποδίστριας, Βενιζέλος, Καραμανλής και ο γιατρός Παπανικόλαου**.

Γράφει ο Πέτρος Παπαζαρκάδας
Στρατηγός ε.α- Ποιητής
Λογοτέχνης-μέλος της Ένωσης
Ελλήνων Λογοτεχνών

Η σειρά κατάταξης, ιδιαίτερα των Αρχαίων, προκαλεί - και όχι άδικα - ερωτηματικά. Πρώτος αναγνωρίστηκε -και δικαίως- ο μέγιστος όλων των εποχών, **Μέγας Αλέξανδρος**. Ο πρώτος διδάξας έμπρακτα τη δημοκρατία και που το πνεύμα της εδραιώθηκε σε όλη την Ευρώπη, ο **Περικλής**, ήρθε τελευταίος, με προτελευταίο τον **Πλάτωνα**, τον ανεπανάληπτο φιλόσοφο όλων των εποχών! Η βαριά τουριστική μας "βιομηχανία" στηρίζεται κυρίως στο πνεύμα της Αρχαίας Αθήνας και στα εναπομείναντα έργα του **Περικλή**, αλλά και στην ακτινοβολία του **Πλάτωνα** και του μαθητή του **Αριστοτέλη**.

Η προσπάθεια γεφύρωσης του χάσματος δύο χιλιάδων (2000) ετών, αποτελεί παράτολμο εγχείρημα. Είναι δυνατόν να συγκριθούν δυο κόσμοι τελείως διαφορετικοί σε όλους τους τομείς που διέπουν και αναδεικνύουν τις ιδιαιτερότητές τους; Τα δεδομένα αλλά και τα αίτια δράσης της κάθε εποχής το αποκλείουν. Επίσης δεν μπορούν να μπουν στη σειρά και να αναδειχτούν τα συγκεκριμένα προσόντα ανθρώπων με διαφορετική πνευματική ενασχόληση, όπως είναι η φιλοσοφία, η πολιτική, η πολεμική τέχνη, η επιστήμη-πειραματισμός, Άρα, οι Μεγάλοι Έλληνες -έστω και λίγοι - και εν προκειμένω δέκα, δεν έπρεπε να συγκριθούν και να καθοριστούν αφοριστικά.

Και μια ματιά τώρα στη νεότερη εποχή, στη μετά το 1821 περίοδο. Ο **Κολοκοτρώνης** συνέβαλε από στρατιωτικής πλευράς στην αναγέννηση του Έθνους. Ο **Καποδίστριας**, μέγιστος για την εποχή του ευρωπαίος πολιτικός, έθεσε τις βάσεις του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Ο **Βενιζέλος** διπλασίασε ουσιαστικά την Ελλάδα και την έφτασε στα σημερινά της σύνορα στις αρχές του περασμένου αιώνα. Και ο **Καραμανλής** έπαιξε το ρόλο του στην πολιτική σκηνή της χώρας, μετά το 1950, σε εποχή πλήρους ειρηνικής περιόδου και με πλήρη την ένταξή μας στους μηχανισμούς προστασίας της Δύσης. Και οι τρεις, επομένως, έδρασαν κάτω από μη συγκρίσιμες πολιτικά συνθήκες. Όσο για το γιατρό Παπανικολάου, που ήρθε δεύτερος, ας αφήσουμε τον ιατρικό κόσμο να μιλήσει, ο οποίος συνεχίζει να ορκίζεται στον Ιπποκράτη, τον πατέρα της ιατρικής.

Ο πόλεμος του 1940-1941

Συνέχεια από τη σελ. 1

ρωτής Επιθεωρητής Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως στην Κοζάνη, με έδρα τα Σέρβια. Η οικογένειά μου ετοιμαζόταν να αναχωρήσει και εκείνη για την Κοζάνη, αλλά μας πρόλαβε ο πόλεμος. Στο χωριό επέστρεψε αμέσως μετά την κατάρρευση του μετώπου, τον Απρίλιο του 1941, όταν μας επιτέθηκαν οι Γερμανοί. Είχε όμως προηγηθεί η μετάθεσή του στην Επιθεώρηση Καλαμπάκας. Θυμάμαι πως έφερε κάποια χρήματα μαζί του, με τα οποία έσπευσε, μαζί με τη μητέρα μου, να τα εξαντλήσει αγοράζοντας τρόφιμα για το σπίτι μας από την Καρδίτσα, από το παντοπωλείο του κ. Βράκα. Εκείνες τις μέρες συνέβη και κάτι συνταρακτικό στην οικογένειά μας.

**Ο υπεν/ρχης Χωροφυλακής
Χρήστος Νάκος φυγόδικος**

Ο θείος μου Χρήστος -αδελφός της μητέρας μου - υπαξ/κός Χωροφυλακής και Διοικητής Σταθμού, κάπου στη Φθιώτιδα, συνελήφθη από τους Ιταλούς με την κατηγορία ότι χορήγησε πλαστό Δελτίο Ταυτότητας σε κάποιον βρετανό στρατιώτη, προκειμένου να μπορέσει να φύγει. Πράγματι του είχε χορηγήσει Δελτίο, για κακή του τύχη όμως ο Βρετανός συνελήφθη και ανέφερε τον σταθμάρχη. Ο θείος μου, για να κερδίσει χρόνο, ανέφερε στους Ιταλούς ότι το Δελτίο χορήγησε κάποιος "ανύπαρκτος" πρόεδρος κοινότητας. Έτσι, οι Ιταλοί, μαζί με τους έλληνες χωροφύλακες και τον θείο μου, ξεκίνησαν να πάνε να συλλάβουν τον πρόεδρο, αφήνοντας τον σταθμάρχη θείο μου με κάποιους χωροφύλακες να τον προσέχουν.

Ο θείος μου δήλωσε στη φρουρά την αλήθεια και τους παρακάλεσε, ως συνάδελφος, να τον αφήσουν να φύγει, προσποιούμενοι ότι δραπετεύσε, διαφορετικά η εκτέλεσή του από τους Ιταλούς θα ήταν βεβαία. Έτσι και έγινε. Ο θείος μου έγινε φυγόδικος και περπατώντας μόνο νύχτα και νηστικός, έφτασε στο χωριό μας σε λίγες μέρες αγνώριστος. Εκεί όμως δημιουργήθηκε άλλο πρόβλημα. Δεν έπρεπε να γίνει γνωστό στο χωριό ότι επέστρεψε, γιατί μπορούσε κάποιος να τον καταδώσει στους Ιταλούς της Καρδίτσας. Τον κλείδωσε η μητέρα μου στο καλό δωμάτιο του σπιτιού μας και μόνο αργά τη νύχτα κατέβαινε για μερικά βήματα στην αυλή. Το εγχείρημα των γονιών μου ήταν τρομερά επικίνδυνο και είχε επηρεάσει την ψυχολογία τους φοβερά.

Μια μέρα, μετά τα Χριστούγεννα του 1941, ήλθαν οι Ιταλοί στο χωριό και ερευνούσαν τα σπίτια για όπλα, ακόμα και κυνηγετικά. Έρχονται στο σπίτι μας και βρίσκουν μόνο τα μικρά και τη μητέρα μου, γιατί ο πατέρας λείπει. Εκείνη έχασε το χρώμα της νομίζοντας ότι κάποιος χωριανός μάς κατέδωσε. Το σπίτι ήταν πρόσφατα σφουγγαρισμένο και η μητέρα μου είχε στρώσει έναν μάλλινο διάδρομο. Ανεβαίνοντας οι Ιταλοί και μπαίνοντας στο σπίτι, η μητέρα μου πρόσεξε πως οι στρατιώτες προσπαθούσαν να πατούν μόνο στο στενό διάδρομο για να μην λερώσουν το νεοσφουγγαρισμένο πάτωμα. Ήταν πολύ ευγενικό από μέρους τους και η μητέρα μου αντελήφθη ότι οι υποψίες της ήταν αβάσιμες και συνήλθε.

Έρχονται οι Ιταλοί στο δωμάτιο με το αναμμένο τζάκι, όπου βρισκόμαστε εμείς τα παιδιά. Η μητέρα μου πήρε δυο παγούρια τους, κατέβηκε στο κατώγι, τα γέμισε με τσίπουρο, έψησε και μερικά κομμάτια λουκάνικου του σπιτιού μας στο τζάκι και τους φίλεψε. Ήταν πολύ καλή η διάθεσή τους. Ο μικρός μου αδελφός Παυλάκης ήταν τότε τριών ετών, τον χάιδεψαν στο κεφαλάκι του λέγοντας: "πίκολο, πίκολο...", ευχαρίστησαν τη μητέρα μου και αποχώρησαν. Δεν θυμάμαι να υπήρξε άλλη επίσκεψη των Ιταλών.

Η ζωή στο χωριό στην Κατοχή

Το χειμώνα του 1941-42 τον περάσαμε δύσκολα. Το σιτάρι από το αμπάρι μας είχε τελειώσει και δεν είχαμε αλεύρι για ψωμί, αλλά ούτε και επαρκές καλαμπόκι υπήρχε. Τη βγάλαμε με τα κάστανα, τις πατάτες και με άλλα τρόφιμα, όπως φασόλια, τραχανά, πληγούρι(μπλουγουρί) και ο,τιδήποτε άλλο υπήρχε στο αμπάρι μας. Είχαμε όμως και το γάλα από τις τέσσερες οικόσιτες κατσίκες μας, που υπήρξε σωτήριο.

Την άνοιξη του '42 η μητέρα μου είχε τη φαινή ιδέα να καλλιεργήσουμε καλαμπόκι σ' ένα χωράφι 1200 τ.μ. που μας είχε παραχωρήσει ο θείος μου Τάκης, από τη Θεσσαλονίκη. Το χωράφι ήταν ξεκούραστο. Μεταφέραμε σ' αυτό και την κοπριά από τις κατσίκες και το γάιδαρο, και δημιουργήσαμε ιδανικές συνθήκες για καλλιέργεια. Το σπείραμε με δικό μας καλαμπόκι -δεν υπήρχαν τότε υβρίδια. Από το ρέμα του χωριού υπήρχε κάποιο καλό αυλάκι που ποτίζανε μερικοί χωριανοί τους κήπους και τα χωράφια τους, όσα υπήρχαν κοντά στο πέρασμά του. Η μητέρα αποφάσισε το αυλάκι αυτό να το συνεχίσουμε μέχρι το χωράφι μας. Μαζί με τη μητέρα μου και με τα κατάλληλα εργαλεία (κασμά, τσάπες χειρός και φτυάρια) ξεκινήσαμε την επιμήκυνση του αυλακιού. Χύθηκε πολύς ιδρώτας, και, με λίγα μεροκάματα, φέραμε το νερό στο χωράφι μας. Από το αυλάκι αυτό βγάλαμε ένα ολόκληρο λιθοσωρό. Τις πέτρες, τις είχαμε εναποθέσει στην άκρη του χωραφιού, στην Τούμπα (έτσι λεγόταν η θέση του κτήματος). Σε λίγες μέρες το καλαμπόκι φύτρωσε και, όταν πιάσανε οι πολλές ζέστες, αρχίσαμε το πότισμα και το σκάλισμα. Από το ξεκούραστο χωράφι και από την πολλή περιποίηση είχε γίνει τελικά φοβερό καλαμπόκι.

Είχε βγάλει τέσσερις μεγάλες ρόκες και ήταν το καμάρι μας! Ήλθε όμως η επιδρομή της ακρίδας από τον κάμπο της Καρδίτσας και το καλαμπόκι κινδύνεψε με αφανισμό. Όπου περνούσε η ακρίδα, άφηνε μόνο ξύλα! Ευτυχώς η μάνα μου είχε τη φαινή ιδέα. Κατεβήκαμε οι δυο μας στο χωράφι εγκαίρως. Μας είχαν δώσει από την κοινότητα και μερικά πίτουρα με δηλητήριο για να ρίξουμε στην περίμετρο του χωραφιού. Το χωράφι ήταν επίμηκες και από την κατεύθυνση που έρχονταν οι ακρίδες είχε πλάτος γύρω στα 10 μέτρα. Μοιραστήκαμε την απόσταση με τη μάνα μου, κόψαμε μακριά κλαδιά από τα παρακείμενα πλατάνια και, όταν άρχισαν να καταφτάνουν τα κύματα της ακρίδας, εμείς τα περιμέναμε και αρχίσαμε να χτυπάμε με μανία, καθ' όλη τη διάρκεια της επιδρομής. Ήταν κάτι πολύ κουραστικό, αλλά τελικά η ακρίδα απομακρύνθηκε και πέρασε από το διπλανό χωράφι που ήταν αφύλακτο. Από την άλλη μεριά ήταν ο δρόμος. Στο πέρασμά της δεν άφησε τίποτε. Τελεία καταστροφή!

Τα σχολεία λειτούργησαν κανονικά

Στην κατοχή τα σχολεία λειτούργησαν χωρίς διακοπή. Είχε εν τω μεταξύ ιδρυθεί το ΕΑΜ με συμμετοχή και οργάνωση του ΚΚΕ, αλλά και άλλων μικρών κομμάτων. Το ΕΑΜ επέβαλε την κανονική λειτουργία των σχολείων, με τους δασκάλους να αυτοσυντηρούνται. Αυτό βέβαια ήταν πολύ καλό για το χωριό και για όλους μας, πλην όμως το εργατικό χέρι του πατέρα μας δεν υπήρχε για εμάς και η αναπλήρωσή του γινόταν με πρόσθετες απογευματινές και νυχτερινές ώρες εργασίας για εκείνον και για όλους εμάς.-

(συνεχίζεται)

ΔΙΧΟΝΟΙΑ η πανάρχαια κατάρα της φυλής μας

Συνέχεια από τη σελ. 1

μόνο για τον εαυτό μας αγνοώντας τον διπλανό μας; Μήπως η διχόνοια των αρχαίων θεών των Ελλήνων, των θεών του Ολύμπου, ενσαρκώθηκε στο DNA μας και μας ακολουθεί μέχρι σήμερα;

Από αυτόν εδώ τον τόπο πέρασαν είτε ως φίλοι είτε ως κατακτητές φυλές και φυλές, παρόλα αυτά το εθνικό μας σπορ η διχόνοια, ζει και βασιλεύει υποδηλώνοντας διαχρονικά ότι είμαστε γνήσιοι απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων.

Η διχόνοια των Ελλήνων δημιούργησε τόσο εμφυλίους πολέμους όσο και αχαλίνωτα πολιτικά πάθη, που έφτασαν σε τέτοιο σημείο ώστε ένα μεγάλο μέρος των ιστορικών καταγραφών να είναι αφιερωμένο σ' αυτά και στα επακόλουθά τους.

Ιωάννης Καποδίστριας

Ελευθέριος Βενιζέλος

Ίων Δραγούμης

Μία μικρή καταγραφή των πιο γνωστών γεγονότων της ιστορίας μας θα μας πείσει για την καταστροφή που επέφερε η διχόνοια, στην Ελλάδα και στους Έλληνες.

Το 492-479 π.Χ. οι Έλληνες ενωμένοι κατέγραψαν μία μοναδική στρατιωτική εποποιία νικώντας τον πανίσχυρο και πολυάριθμο στρατό και στόλο των Περσών. Στη συνέχεια λόγω της μεταξύ τους διχόνοιας αυτοκαταστράφηκαν με τον τριακονταετή εμφύλιο Πελοποννησιακό πόλεμο.

Ο Μέγας Αλέξανδρος συνενώνοντας τους Έλληνες δημιούργησε την μεγαλύτερη μέχρι τότε αυτοκρατορία η οποία λόγω της διχόνοιας και των πολεμικών συγκρούσεων των επιγόνων του αποδυναμώθηκε και μετά από εμφύλιους πολέμους που ακολούθησαν, η Ελλάδα υποδουλώθηκε στους Ρωμαίους.

Στο μέσο της λαμπρότερης περιόδου της σύγχρονης ιστορίας μας, της Ελληνικής Επανάστασης, το 1823 - 1825, οι επαναστατημένοι Έλληνες διχάστηκαν και βρέθηκαν να πολεμούν μεταξύ τους, αντί να πολεμούν τους Τούρκους. Αποτέλεσμα της πάλης αυτής για τον έλεγχο της χώρας ήταν και η δολοφονία του πρώτου καταξιωμένου κυβερνήτη της χώρας, Ιωάννη Καποδίστρια.

Το 1912-1913 η Ελλάδα κατέγραψε μία νέα πολεμική εποποιία απελευθερώνοντας την Μακεδονία και την Ήπειρο από τον Τουρκικό ζυγό. Όμως τότε ήταν που δημιουργήθηκε ο εθνικός διχασμός μεταξύ Βενιζελικών και Βασιλικών, με την απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου στο Παρίσι και την δολοφονία του Ίωνα Δραγούμη στην Αθήνα. Στη συνέχεια και κυρίως λόγω αυτού του εθνικού διχασμού χάσαμε την Μικρά Ασία.

Το 1940-1945 η Ελλάδα έγραψε ένα νέο έπος με την αντίσταση κατά των Ιταλών και Γερμανών. Και ενώ εκδιώξαμε τους κατακτητές απελευθερώνοντας την πατρίδα μας, ο διχασμός με τον εμφύλιο πόλεμο που ακολούθησε, κατέστρεψε ότι είχε απομείνει όρθιο από την λαίλαπα του Β' Παγκόσμιου Πόλεμου, στερώντας την Ελλάδα να διεκδικήσει αυτά που της ανήκαν να πάρει.

Αυτά είναι μερικά από τα αμέτρητα παρόμοια παραδείγματα τα οποία άφησαν το αποτύπωμα τους στην μακραίωνη ιστορία μας.

"Αν οι Έλληνες αποκτήσουν μórφωση και ενότητα, αλλοίμονο μας" είχε πει ο Ουίνστον Τσώρτσιλ. Μórφωση αποκτήσαμε, ενότητα όμως όχι. Δεν βάλαμε μυαλό από τα παθήματα και τις συνέπειες της διχόνοιας μας. Συνεχίζουμε απτόητοι.

Οι ηγέτες της Ελλάδος, γαλάζιοι, πράσινοι, κόκκινοι, μαύροι, ροζ ή ότι άλλης απόχρωσης θέλετε δεν αφήνουν ευκαιρία να μη επενδύσουν πάνω σ' αυτή την κατάρα με μοναδικό στόχο την πολιτική επιβίωσή τους. Ακόμη και στις μέρες μας γινόμαστε μάρτυρες διχαστικών διλημάτων. Από την μια πλευρά οι μνημονιακοί, οι γερμανοτσολιάδες και από την άλλη οι αντιμνημονιακοί και οι υπερπατριώτες. Είναι ο εθνικός διχασμός της εποχής των Μνημονίων, διχασμός που φθάνει στα όρια του μίσους. Οι πολιτικές δυνάμεις δεν κατάφεραν να επιδείξουν στοιχειώδη εθνική υπευθυνότητα, να παραμερίσουν τα κομματικά και προσωπικά και να συνεννοηθούν για την έξοδο της Ελλάδας από την κρίση και να την οδηγήσουν στην ανάπτυξη και την πρόοδο.

Οι Έλληνες ενωμένοι μεγαλουργούν, διχασμένοι αυτοκαταστρέφονται. Επειδή αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά οι ξένοι "φίλοι μας", σχεδόν πάντα μετέρχονται της αγγλικής επιπόνησης της μεθόδου του διαίρει και βασιλεύει και κατάφεραν πολλές φορές να διχάσουν τους Έλληνες και να τους ελέγχουν. Δυστυχώς αυτή είναι η πανάρχαια κατάρα τα φυλής μας.

*Εσπερίδα του Μορφωτικού Συλλόγου
Καστανιάς-Μούχας*
Συνέχεια από τη σελ. 1

πόλη της Καρδίτσας.
Η ομιλία του Άγγελου Ζαχαρόπουλου:
Ο Νικόλαος Πλαστήρας και η ομώνυμη λίμνη
Πριν κατασκευαστεί το φράγμα Μέγδοβα, όταν με ρωτούσαν για τον τόπο καταγωγής μου και τους έλεγα για την Καστανιά Αγράφων του Νομού Καρδίτσας, κανένας δεν ήξερε πού βρίσκεται αυτό το χωριό. Τώρα όμως, αρκεί να του πω ότι το χωριό μου είναι κοντά στη Λίμνη Πλαστήρα. Όλοι οι ερωτώντες έχουν επισκεφτεί την περιοχή και έχουν κυριολεκτικά γοητευτεί από την ομορφιά της. Όσοι δεν την επισκέφτηκαν ακόμα, ονειρεύονται ότι θα το πράξουν στο εγγύς μέλλον. Αυτή η επαναστατική αλλαγή στην περιοχή μας οφείλεται σε ένα ξεχωριστό τέκνο της, τον Νικόλαο Πλαστήρα.
Γύρω στο 1930, ο Νικόλαος Πλαστήρας ήρθε στην Καστανιά. Φίλος του πατέρα μου, διανυχτέρευσε στο σπίτι μας. Την επόμενη μέρα, πήγαν μαζί στη θέση "Κακαβάκια", όπου ο Πλαστήρας είχε επισημάνει την θέση κατασκευής του φράγματος. Συνοδεύονταν από τον Στέλιο Μπολτσή και τον Μάρκο Ζαχαρό. Υπήρξαν και οι δύο συμπολεμιστές του Πλαστήρα στη μικρά Ασία. Ο Στέλιος Μπολτσής ήταν φροντιστής του και ο Μάρκος Ζαχαρός σωματοφύλακάς του. Είχαν γράψει ιστορία με το θρυλικό 5/42 Σύνταγμα Ευζώνων. Το σύνταγμα αυτό είχε προκαλέσει τέτοιο φόβο στους Τούρκους που το είχαν ονομάσει Σειτάν Ασκέρ, δηλαδή Στρατό του Διαβόλου. Να σημειωθεί ότι ο Πλαστήρας ανέθεσε στον Στέλιο Μπολτσή να μετράει τις βροχοπτώσεις με τη βοήθεια βροχόμετρου. Ο πατέρας μου είχε φροντίσει ώστε να υπάρχει στα Κακαβάκια ψητό κασίκι και κρασί Μαραθιάς. Έτσι, όλοι μαζί γιόρτασαν τη γέννηση του ονείρου. Και δεν έμεινε στο όνειρο ο Στρατηγός. Με ασυνήθιστη επιμονή και συνέπεια, συνέχισε τη στήριξη του σχεδίου μέχρι την υλοποίησή του. Όσπου το έργο ολοκληρώθηκε στη δεκαετία του 1950 και εγκαινιάστηκε το 1960 από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Τεράστια η προσφορά του Νικολάου Πλαστήρα όχι μόνο στην περιοχή μας, αλλά και στην εθνική οικονομία της χώρας.
Θα κάνω εδώ μία παρένθεση για να μνημονεύσω μίαν άλλη εθνική προσφορά του Πλαστήρα προς τη χώρα, που είναι λιγότερο γνωστή ή δεν έχει εκτιμηθεί δεόντως. Τα τελευταία χρόνια γίνεται μεγάλη συζήτηση γύρω από την Συνθήκη της Λωζάννης. Η συνθήκη αυτή έχει γίνει καρφί στο μάτι των Τούρκων. Τους έχει γίνει έμμονη ιδέα ότι, ως νικητές, θα μπορούσαν να είχαν εξασφαλίσει την κυριαρχία στο μισό Αιγαίο. Είναι πολύ πιθανό να το είχαν επιτύχει. Δεν το πέτυχαν όμως και αυτό οφείλεται στις ενέργειες του Πλαστήρα, όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια. Προσπαθούν τώρα οι Τούρκοι με νύχια και με δόντια να πετύχουν την τροποποίηση της Συνθήκης της Λωζάννης. Εν τω μεταξύ, την παραβιάζουν κάθε μέρα εδώ και 40 χρόνια.
Η κυβέρνηση που θα εκπροσωπούσε την Ελλάδα στη διαπραγμάτευση για τη Συνθήκη Λωζάννης, είχε προκύψει από τις εκλογές του 1920 που είχε ως αποτέλεσμα να απομακρυνθεί ο Βενιζέλος και να επανέλθει ο βασιλιάς Κωνσταντίνος. Η κυβέρνηση αυτή είχε δύο σοβαρά μειονεκτήματα σχετικά με την διαπραγμάτευση:
Πρώτον, δεν διέθετε στελέχη με την πείρα και τη διαπραγματευτική ικανότητα του αναστήματος ενός Βενιζέλου.
Δεύτερον, εκπροσωπούσε τον Κωνσταντίνο που ήταν το κόκκινο πανί για τους συμμάχους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, λόγω της φανεράς γερμανοφιλίας που είχε επιδείξει. Οι σύμμαχοι, οι οποίοι είχαν αρχίσει να χαϊδεύουν την Τουρκία, είχαν ένα καλό πρόσχημα να εγκαταλείψουν την Ελλάδα λόγω Κωνσταντίνου. Όλα αυτά ανατράπηκαν χάρις στην επανάσταση του Πλαστήρα το 1922 που κατήργησε την κυβέρνηση Τριαφυλλάκου και έδιωξε τον Κωνσταντίνο. Ο Πλαστήρας συνειδητοποίησε, ωστόσο, ότι η επαναστατική του κυβέρνηση δεν μπορούσε να σηκώσει το βάρος της διαπραγμάτευσης. Μόνο ένας Βενιζέλος θα μπορούσε να το κάνει. Ο Βενιζέλος διέθετε τεράστιο κύρος, έναντι των συμμάχων και είχε αναγνωρισθεί από όλους η ικανότητά του ως πολιτικού και διπλωμάτη. Όμως, ο Βενιζέλος, πικραμένος από το αποτέλεσμα των εκλογών του 1920, είχε απομακρυνθεί από τη χώρα και είχε δηλώσει ότι δεν θα ασχοληθεί πλέον με την πολιτική. Ο Πλαστήρας, ο οποίος διατηρούσε φιλικές σχέσεις με τον Βενιζέλο, κατόρθωσε να τον

μεταπεισεί. Έτσι, ο Βενιζέλος έδωσε τον καλύτερο εαυτό του σ'αυτή την διαπραγμάτευση και πέτυχε το μέγιστο για μία ηττημένη χώρα :
Πρώτον, εξασφάλισε την κυριαρχία της Ελλάδας σε ολόκληρο το Αιγαίο, εκτός από τα νησιά Ίμβρο και Τένεδο.
Δεύτερον, πέτυχε την απόρριψη δύο άλλων αιτημάτων της Τουρκίας, τα οποία ζητούσε επίμονα :
-Να γίνει δημοψήφισμα στην Δυτική Θράκη, όπου υπερτερούσε ο μουσουλμανικός πληθυσμός και θα την χάναμε.
-Να καταβάλει η κατεστραμμένη οικονομικά Ελλάδα πολεμικές αποζημιώσεις ως ηττημένη χώρα.
Ο Νικόλαος Πλαστήρας ήταν ένας στρατιωτικός. Τα γαλόνια του τα είχε κερδίσει στα πεδία των μαχών. Δεν είχε καμία σχέση επαγγελματική ή λόγω σπουδών με φράγματα και γενικότερα με έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων. Είναι λοιπόν αξιοθαύμαστο το γεγονός ότι συνέλαβε ένα τέτοιο έργο, τόσο σημαντικό και τόσο πολύπλοκο. Έτυχε, τα φράγματα και γενικότερα τα έργα αξιοποίησης των υδατικών πόρων να είναι αντικείμενο των σπουδών μου στο Παρίσι στη δεκαετία του 50. Ως ασκούμενος μηχανικός, μετά το πέρας των σπουδών μου, είχα την ευκαιρία να επισκεφθώ και να μελετήσω πολλά φράγματα, κυρίως στη Νότιο Γαλλία, όπου οι φυσικές συνθήκες είναι παρόμοιες με τις δικές μας. Σε καμία περίπτωση δεν συνάντησα τέτοια συγκέντρωση πλεονεκτημάτων όπως στο φράγμα του Μέγδοβα.
Πρώτον : Η μορφολογία του εδάφους στην επιλεγείσα από τον Πλαστήρα θέση του φράγματος υπήρξε ιδανική για την κατασκευή οικονομικού έργου.
Δεύτερον : Η λεκάνη για τη δημιουργία της τεχνητής λίμνης είναι εκτεταμένη και με ικανοποιητική στεγανότητα.
Τρίτον : Η υψομετρική διαφορά των 580 μέτρων μεταξύ λίμνης και θέσης του υδροηλεκτρικού σταθμού επιτρέπει την μεγιστοποίηση της υδραυλικής ενέργειας.
Τέταρτον : Υπάρχει μία εύφορη και εκτεταμένη πεδιάδα που της έλλειπε το νερό. Η άρδευσή της με το νερό της λίμνης Πλαστήρα επέτρεψε μία σημαντική αύξηση της γεωργικής παραγωγής και του εισοδήματος των αγροτών.
Πέμπτον : Οι πολυάριθμοι οικισμοί, πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά της πεδιάδας Καρδίτσας που διψούσαν, εξασφάλισαν άφθονο πόσιμο νερό.
Έκτον : Η τουριστική ανάπτυξη μίας περιοχής απείρου κάλλους με τα αιωνόβια έλατα να καθρεφτίζονται στα ολοκάθαρα νερά της λίμνης, υπήρξε ραγδαία και εντυπωσιακή.
Θα ήθελα να προσθέσω μίαν άλλη διάσταση του έργου της λίμνης Πλαστήρα η οποία, ίσως δεν είναι ευρέως γνωστή. Τη μελέτη και επίβλεψη του έργου είχε αναλάβει, ως γνωστόν, η Γαλλική εταιρεία OMNIUM LYONNAIS με έδρα το Παρίσι. Προς τα τέλη της δεκαετίας του 50, πριν επιστρέψω από το Παρίσι, επισκέφτηκα τα γραφεία της Εταιρείας και είχα μακρά συζήτηση με τον αρμόδιο διευθυντή. Εκείνο που συγκράτησα από τη συζήτηση αυτή ήταν ότι είχαν επισημάνει τη δυνατότητα κατασκευής δεύτερου φράγματος 12 χμ. πίσω από το πρώτο φράγμα. Το 1962, ως στέλεχος της νεοϊδρυθείσας τότε Υπηρεσίας Εγγειοβελτιωτικών Έργων του Υπουργείου Γεωργίας, θυμήθηκα τα του δεύτερου φράγματος. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το Υπουργείο Γεωργίας είχε η πρόβλεψη ότι, η κατασκευή αυτού του φράγματος θα επέτρεπε το διπλασιασμό της αρδευόμενης έκτασης από τη Λίμνη Πλαστήρα. Ήταν η εποχή που τα εγγειοβελτιωτικά έργα ήταν πρώτης προτεραιότητας στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων. Αφού μελέτησα τα υπάρχοντα στοιχεία, συνέταξα μία εξασέλιδη έκθεση η οποία απεστάλη στη ΔΕΗ επισήμως με διαβιβαστικό που υπέγραψε ο Υπουργός Γεωργίας. Στο διαβιβαστικό του ο Υπουργός δήλωσε ότι το Υπουργείο ενδιαφέρεται για το έργο προκειμένου ν'αυξήσει την αρδευόμενη έκταση της πεδιάδας Καρδίτσας. Δήλωνε επίσης ότι το Υπουργείο μπορεί να συμμετάσχει στη σχετική δαπάνη μελέτης και κατασκευής του έργου. Η ΔΕΗ τελικά δεν συμφώνησε επειδή, λόγω της πολύ χαμηλής τιμής του πετρελαίου εκείνη τη περίοδο, είχε προσανατολισθεί προς τις θερμικές μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και είχε, προς το παρόν εγκαταλείψει τα υδροηλεκτρικά έργα. Τώρα που οι συσχετισμοί έχουν αλλάξει, θα ήταν ίσως σκόπιμο να επανεξετασθεί το θέμα.
Δεν θα σας κουράσω με τις τεχνικές λεπτομέρειες του δεύτερου φράγματος. Αυτές περιλαμβάνονται στην έκθεσή μου του 1962. Η έκθεσή μου είναι πάντως στη διάθεση των αρμοδίων αρχών. Είναι βέβαιο ότι η κατασκευή αυτού του δεύτερου φράγματος και των άλλων έργων που το συνοδεύουν θα ξαναδώσει νέα ζωή στην περιοχή μας.

Τ' αμπέλια του χωριού μας

Συνέχεια από τη σελ. 1

Από αρχές Ιουλίου μέχρι τέλους του τρυγητού οι ιδιοκτήτες των αμπελιών προσλάμβαναν δυο δραγάτες. Έναν για την Καρούτα και έναν για Παλιοκάλυβα και Φτελιές. Η φύλαξη των αμπελιών στην Καρούτα ήταν αρκετά δύσκολη, γιατί ο χώρος ήταν στενόμακρος και με κυρτή επιφάνεια. Ο δραγάτης της Καρούτας για να ελέγχει όλο το χώρο των αμπελιών, έκανε μια δραγασία στην απέναντι πλαγιά του Πετροβουνιού, στο Τσιουμαράκι, και μια δεύτερη στο Στενό, σ' ένα μεγάλο δέντρο, για να ελέγχει τη δυτική πλευρά. Δεν αρκούσαν όμως σ' αυτές, γι' αυτό είχε ένα γαϊδουράκι και έκανε το γύρο των αμπελιών αλλά και ενδιάμεσους ελέγχους.
Ο άλλος δραγάτης ήταν πασάς! Είχε μια δραγασία στα Μνήματα της Κούλιας, σε υψόμετρο 40-60 μέτρα ψηλότερα από τ' αμπέλια και από εκεί ήλεγχε όλη την περιοχή. Στη βορινή πλευρά των αμπελιών υπήρχε απότομη πλαγιά ως το δρόμο, με βελανιδιές, φιλικία και φτελιές και μόνο ένα μονοπάτι που έβγαινε από το εικόνισμα ως τ' αμπέλια.

Παρένθεση: Οι φτελιές (φυτό) ήταν πολύ χρήσιμες για τις συκιές. Όταν την άνοιξη ανθούσαν, έκαναν κάτι μεγάλες φούσκες, που, όταν ωρίμαζαν, έβγαιναν απ' αυτές χιλιάδες μυγάκια που γονιμοποιούσαν τις συκιές και κρατούσαν όλους τους καρπούς. Για τις συκιές της Καρούτας, οι ιδιοκτήτες τρέχανε στα ποτάμια και στο Καστρί, που υπήρχαν αγριοσυκιές, μαζεύανε τα αγριόσυκα, τα έκαναν αρμαθιές και τα κρεμούσαν στις συκιές τους.
Θυμάμαι επίσης πως, όταν ωρίμαζαν τα σύκα και τα σταφύλια, η μάνα μου γέμιζε τα καλάθια, πήγαινε στην Καρδίτσα, τα πουλούσε και με τα χρήματα που έπαιρνε, αγόραζε τα αναγκαία για το σπίτι, δηλαδή ρυζί, μακαρόνια, λάδι και αλάτι. Εκείνο όμως που δεν ξεχνιέται, ήταν ο τρυγητός στα Χάνια. Οι χασάπηδες έσφαζαν γίδες και τις έβραζαν στα καζάνια. Ακόμα έχω τη γεύση του βρασμένου κρέατος και του ζωμού του!
Ο πατέρας μου είχε δυο αμπέλια: ένα στην Καρούτα και ένα στα Παλιοκάλυβα, και τέσσερις μεγάλες συκιές. Για τα σταφύλια από τα Παλιοκάλυβα, είχαμε έναν ταχτικό πελάτη, που έπαιρνε όλη την παραγωγή. Από τα σταφύλια της Καρούτας έκανε το κρασί, το τσίπουρο και τις σταφυλαρμιές. Η μάνα μου και η αδερφή μου έκαναν τα μουστωμένα σύκα και τα ρετζέλια. Τα ρετζέλια τα έκαναν από κολοκύθι. Αφού το έκοβαν σε λεπτές φέτες ή κύβους, το έβαζαν μερικές ώρες σε ασβέστη και μετά το έβραζαν με μούστο. Όσο για τα σύκα, εκτός από εκείνα που πουλούσαμε και εκείνα που τρώγαμε, είχαμε τόσα πολλά, που τα ξεραίναμε σε λαμαρίνες και τα διατηρούσαμε για τη σαρακοστή, μαζί με τις σταφυλαρμιές.-

Τα τραγούδια

Ξαναγνωρίζουμε τον εαυτό μας, όταν επιστρέφουμε κάπου κάπου στις ρίζες μας. Όσο κι αν αλλάζουν οι εποχές, μαζί τους δεν αλλάζουν και οι άνθρωποι. Τα γονίδια των προγόνων μάς ακολουθούν, και εκείνα καθορίζουν το χαρακτήρα και τη ζωή μας. Στο βάθος παραμένουμε οι παππούδες και οι προπαππούδες μας. Μέσα στον καθρέφτη της ζωής τους, αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας. Τους γνωρίζουμε καλύτερα μέσα από τα έθιμά τους, τις γιορτές, τους γάμους και τα πανηγύρια τους, αλλά περισσότερο απ' τα τραγούδια τους.

Στις γιορτές και στα πανηγύρια, στους γάμους και στα σεβάσματα και προπαντός στον τριήμερο εορτασμό της Πασχαλιάς, στη γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής (Πολιούχου της Ραχούλας) και την Κυριακή του Θωμά, οι χωριανοί μας ξεφάντωναν. Διπλοί και τριπλοί χοροί στην πλατεία και όλα τα τραγούδια με το στόμα, αντιφωνικά (μια οι άνδρες, μια οι γυναίκες). Μερικά από εκείνα τα τραγούδια, όσα θυμηθήκαμε και όσα μας είπαν καλοί φίλοι, παρουσιάζουμε στη συνέχεια. Δυστυχώς δεν είχαμε αρκετές φωτογραφίες. Κάποιοι αναγνώστες, παρά τις εκκλήσεις μας, τις κρατάνε ζηλότυπα στα σεντούκια.

1) ΜΙΑ ΚΟΚΚΙΝΟΦΟΡΕΜΕΝΗ

Μια κοκκινοφορεμένη μού 'χει την καρδιά παρμένη (ή καμένη).
Πώς να κάν' να τη γελάσω, το χεράκι της να πιάσω.
Και μ' ορμήνεψε μια θεία της, ν' έχει πρώτη ανησιά της.
Στο χορό, όπου χορεύει, σύρε πιάσ' την απ' το χέρι.
Κι αν ιδείς και πάρει πέτρα, πάρ' την κάπα σου και φεύγα.
Κι αν ιδείς και κοκκινίσει, σένα θέλει ν' αγαπήσει.

2) ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

Για δέστε τον αμάραντο
σε τι βουνό φυτρώνει.
Φυτρώνει μες στα τρίκορφα
στις πέτρες, στα λιθάρια.
Ποτέ του δεν ποτίζεται
μηδέ κορφολογιέται.
Τον τρων τα λάφια και ψοφούν
τ' αγρίμια κι ημερεύουν.
Να το 'τρωγε κι η μάνα μου
μην είχε κάνει εμένα.

3) ΔΥΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

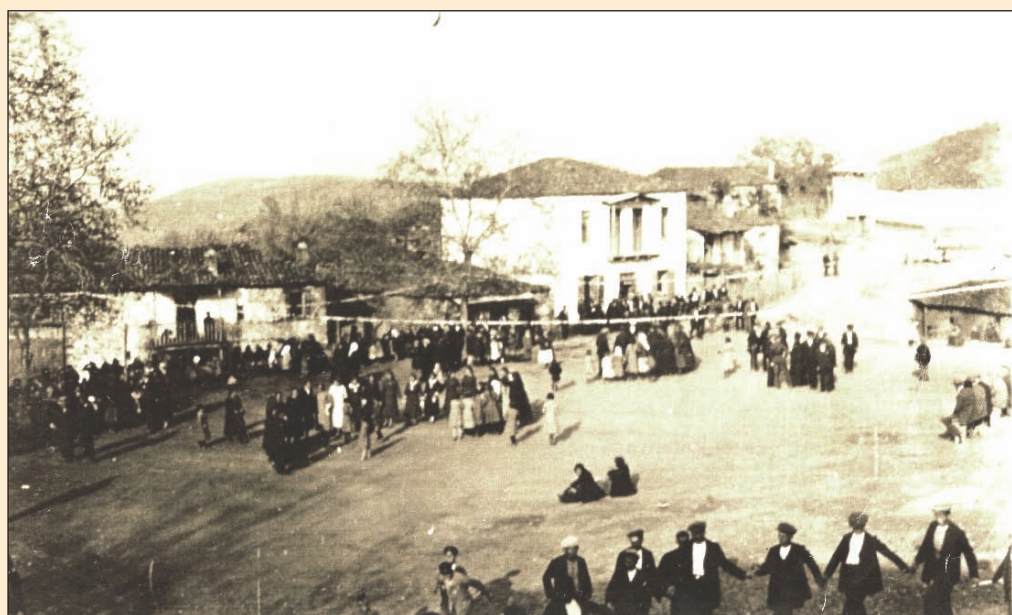
Ο δυόσμος κι ο βασιλικός και το μακεδονίσιο
-παν τα ματάκια μ' βρύση-
Ν' αυτά μ' αποκοιμίσανε και μου 'φυγε η αγάπη
-κοντούλα και γεμάτη.-
Παίρνω τα όρη ψάχνοντας και τα βουνά ρωτώντας,
-το Θεό παρακαλώντας-
Μην είδε την αγάπη μου, την αγαπητικιά μου,
-τη φλόγα της καρδιάς μου-
Εψές, προψές την είδαμε στον αργαλειό να 'φαίνει,
-της κρένω δε μου κρένει-

4) ΣΤΑΖΟΥΝ ΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΑ ΣΟΥ

Στάζουν τα κι - κι αμάν, αμάν -
στάζουν τα κираμίδια σου.
Στάζουν τα κираμίδια σου,
μαύρα, γλαρά είν' τα φρύδια σου.
Στάζει κι εμέ - κι αμάν, αμάν-
στάζει κι εμέ η καρδούλα μου.
Στάζει κι εμέ η καρδούλα μου,
για μια γειτονοπούλα μου.
-Γειτονοπού - κι αμάν, αμάν-
γειτονοπούλα μου να ζείς.
κι αν σε ρωτήσω να μου πεις:
-Ποιο δέντρο κά - κι αμάν, αμάν -
ποιο δέντρο κάνει τον ανθό,
ποια μάνα τον καλόν υγιό.
-Μηλίτσα κά - κι αμάν, αμάν -
μηλίτσα κάνει τον ανθό,
Λενίτσα τον καλόν υγιό.

Προπολεμική ακαθόριστης χρονολογίας.

Προπολεμική φωτογραφία. Στο βάθος δεξιά διακρίνεται η παλιά εκκλησία και το καμπαναριό.

Δεκαετία του 1950. Τον ανδρικό χορό σέρνει ο γηραιός Γιώργος Σιώκος (Μαμάκας) και το γυναικείο η πρεσβυτέρα Κλεοπάτρα Κατσαρού.

των προγόνων μας

5) Ο ΓΙΟΥΣΟΥΦ ΑΡΑΠΗΣ

Τι έχουν οι κάμποι και βροντούν
 -μαύρε αράπη-
 και τα βουνά και τρίζουν,
 -Σούφι, καημένη αράπη-
 ο Μπουκοβάλας πολεμά
 -μαύρε αράπη-
 Ο Μπουκοβάλας πολεμά
 με τέσσερις χιλιάδες.
 -Σούφι, καημένη αράπη-
 Πέφτουν τα τόπια σα βροχή
 -μαύρε αράπη-
 Πέφτουν τα τόπια σα βροχή
 τα βόλια σα χαλάζι,
 κι αυτά τα λιανοντούφεκα
 σα σιγανή βροχούλα.
 Βασιλοπούλα φώναζε
 από το παραθύρι.
 -Πάψε, Γιάννη μ', τον πόλεμο,
 Πάψε και το ντουφέκι,
 να μετρηθούν τα' ασκέρια μας,
 να δούμε πόσοι λείπουν.
 Μετριούνται οι Τούρκοι τρεις φορές
 και λείπουν τρεις χιλιάδες.
 Μετριούνται τα κλεφτόπουλα
 και λείπουν τρεις λεβέντες.
 (Η επωδός επαναλαμβάνεται)

6) ΜΠΑΤΙ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΣΤΟ ΧΟΡΟ

Μπάτι καλέ- μπάτι κορίτσια στο χορό.
 Μπάτι κορίτσια στο χορό,
 τώρα πόχετε τον καιρό.
 Γιατί ταχιά παντρεύεστε,
 σπιτονοικοκυρεύεστε.
 Δεν σας αφήνει η πεθερά,
 να πάτε κει που 'ναι χαρά.
 Δεν σας αφήνει ο πεθερός
 να πάτε κει που 'ναι χορός.
 Δεν σας αφήνουν οι άντρες σας
 να πάτε στις μανάδες σας.
 Δεν σας αφήνουν τα παιδιά
 να πάτε κει που 'ναι χαρά.

7) Η ΛΕΝΙΩ

Ένα καρά -του ε Λενιώ-
 Ένα καράβι αρμένιζε
 στη με - μωρέ- στη μέση του πελάγου.
 Δίχως αέρα σιότανε/ δίχως πανιά κινιόταν,
 κι απάνου στα κατάρτια του/ μια Παναϊά γραμμένη.
 Μια Παναϊά, γαρουφαλιά/ της τάζω μια λαμπάδα,
 να φέρει την αγάπη μου/ τούτη την εβδομάδα.
 -Η αγάπη σου δεν είν' εδώ/ τούτη την εβδομάδα.
 Πάισι να γένει καλογριά/ τα μαύρα να φορέσει.
 Να κάψει κι άλλων την καρδιά/ πως έκαψε κι εμένα.
 Πως έκαψε κι έναν παπά/ κι έναν παπά, δεσπότη.
 (Η επωδός των πρώτων στίχων επαναλαμβάνεται)

Αρχές της δεκαετίας του 1960. Δεξιά το παλαιό
 κοινοτικό Γραφείο και το περίπτερο Γριβέλλα.

Πασχαλινός χορός στην πλατεία.

Εορτασμός της 4ης Αυγούστου στο Βαρκό.

Πρόχειρα μαγειριά στο Παλιοζωγλόπι

Συνέχεια από τη σελ. 1

Αλήθεια πως μπορούμε να ξεχάσουμε αυτόν τον παιδικό παράδεισο, το καταπράσινο και μαγευτικό τοπίο που μοσχοβολούσε μέντα και αγριοδούσμο, μας δρόσιζε με το κρύο, το κρυστάλλινο νερό της βρύσης και μας έδινε άλλη ανάσα και πνοή το αεράκι της πλαγιάς που έρχονταν καθαρό και μυρωδάτο από την καρδιά, από τα σπλάχνα του ελατοδάσους.

Υπήρξαν πράγματι τυχεροί και ευτυχείς όσοι σαλάγησαν στα απέραντα βοσκοτόπια του Ιτάμου μικρά ή μεγάλα κοπάδια ζώων, όσοι ανέβηκαν ψηλοκορφές, όσοι διάβηκαν λαγκάδια, όσοι σκαρφάλωσαν στην απότομη πλαγιά της Δρακότρυπας, όσοι ανέβηκαν στη Τσούκα αφήνοντας το όνομά τους χαραγμένο πάνω στο πέτρινο βιβλίο παρουσίας και όσοι έσβησαν τη δίψα τους στις ονομαστές βρύσες Βασιλικής και Ιτάμου.

Μέσα στο όμορφο και απλό περιβάλλον ζούσαμε τα καλοκαίρια απλά, φυσικά όμορφα συνταιριάζοντας τη ζωή μας με τη φύση και το περιβάλλον. Η ζωή μας συνταυτιζόνταν με τη ζωή των σαρακατσαναίων που εκείνοι μέναν στα κονάκια ενώ εμείς είχαμε για χώρο διαμονής το χώρο μιας καλύβας ή ενός λιθοκτίστου μικρού σπιτιού που δεν παρείχε περισσότερες ευκολίες από ότι η ταπεινή καλύβα. Άλλωστε ο ύπνος και η μεσημεριανή ανάπαυση γίνονταν στην με φτέρες και μπάτσες στρωμένη κρεβατίνα και όπου το βράδυ μετρούσαμε τα άστρα και παρακολουθούσαμε το ταξίδι του φεγγαριού στον καθαρό και ασυννέφιαστο ουρανό. Όλα τότε ήταν απλά και τα καταλύματα εκείνης της εποχής δεν έχουν καμία σχέση με τα σημερινά εξοχικά ή παραθεριστικά σπίτια που ο νους δεν μπορούσε τότε να φανταστεί. Απλή και απέρριπτη ήταν η ζωή και πολύ φτωχικά τα εφόδια που διαθέταμε. Και όμως περίσσευε η διάθεση για ζωή, αισθανόμασταν ανείπωτη χαρά, κέφι και διάθεση και όρεξη για δουλειά και προσφορά. Την καλύβα την είχαμε για ασφάλεια των εφοδίων και πραγμάτων και καταφυγή σε ώρα βροχής. Κέντρο της ζωής αποτελούσε η υπαίθριος κουζίνα την οποία δυστυχώς και δεν τολμώ να την πω κουζίνα διότι ήταν ένας ανοιχτός χώρος που δεν είχε καμία σχέση με κουζίνα και πολύ περισσότερο δεν διέθετε ντουλάπια και άλλους βοηθητικούς χώρους. Και όμως εξυπηρετούσε τις ανάγκες σε παρασκευή φαγητών, ψησίματος ψωμιού και θέρμανσης τα βράδια.

Οι κουζίνες στο Παλιοζωγλόπι ήταν ομοιόμορφες και απλές λες και τις κατασκεύασε ο ίδιος τεχνίτης. Ήταν απαραίτητως κοντά στην καλύβα ή το πέτρινο σπιτάκι, υπαίθρια και την εστία την προστάτευε ένας πέτρινος ημικύκλιος τοίχος ύψους 30-40 μ. Η κύρια εστία αποτελούνταν από μεγάλες πέτρινες πλάκες. Η γάστρα και η πυροστιά ήταν μόνιμο στο χώρο αυτό για να υποδηλώνουν ότι εκεί παρασκευάζονταν τα φαγητά, το ψήσιμο του ψωμιού και ότι άλλο ήταν απαραίτητο για τη διατροφή μας. Και η υπαίθριος αυτή κουζίνα εξυπηρετούσε άνετα τις ανάγκες της διατροφής μας και δεν υστερούσε των άλλων κουζινών τις στεγασμένες και που διέθεταν ανέσεις, όπως ντουλάπες και ποικίλων άλλων εξαρτημάτων.

Το πρωινό κολατσιό αποτελούνταν από βραστόγαλο τριψάνα. Πρωί πρωί η μάνα μας ή η μεγαλύτερη αδελφή μας άρμεγε τις γίδες, στράγγιζε το γάλα και το έβραζε στη φωτιά. Επειδή τα σπίρτα ήταν δυσέυρετα προσπαθούσαν να διατηρήσουν τη φωτιά μέσα στη χόβολη ή να τη δανειστούν από τη διπλανή κουζίνα. Γάλα, εξαιρετικής ποιότητας, υπήρχε αρκετό για πρωινό ρόφημα αλλά και για πήξιμο τυριού ή να συγκεντρωθεί στον μπουντινέλο για κοπάνισμα. Ο τραχανάς παρασκευάζονταν, φτιάχνονταν το φθινόπωρο και ως εκ του δεν υπήρχε για να παρασκευαστεί πρωινό ρόφημα.

Το μεσημέρι παρασκευάζονταν μια σειρά από φαγητά τα οποία τα περισσότερα μας τα έδινε ο κήπος ή προέρχονταν από γαλακτικά προϊόντα. Στις γιορτές ή τις Κυριακές μπορεί να ήταν κρέας γίδας ή προβατίνας ή κανένα κοτόπουλο. Επειδή ο κήπος είχε άφθονα κολοκύθια η μάνα μας, μας έφτιαχνε ζυμαρόπιτα ή πιαστό. Σπάνια να έφτιαχνε καμιά νοικοκυρά πίτα διότι δεν υπήρχαν τα σχετικά σύνεργα πλάστης, πλαστήρι κ.λπ. Κατά κανόνα η πίτα ήταν τυρόπιτα ή ξινότρόπιτα. Η μυρωδιά του βουτύρου που αναδύονταν από την πίτα έκανε γνωστό σε ποια υπαίθρια κουζίνα ψήνονταν η πίτα. Η καθαρή, η αμόλυντη ατμόσφαιρα και το δροσερό αεράκι σκορπούσε παντού ευχάριστες μυρωδιές από φαγητά, ψητά κρέατα ή καλοφτιαγμένες πίτες και οι γαργαλιστές αυτές οσμές μας έβαζαν σε πειρασμό και μακαρίζαμε αυτούς που θα απολάμβαναν αυτά τα φαγητά.

Ψωμί, πίτες και φαγητά ψήνονταν και γίνονταν στην υπαίθρια κουζίνα. Το ότι ο χώρος αυτός ήταν τελείως ακάλυπτος δεν εμποδίζε τα φαγητά που γίνονταν στην κατσαρόλα και στη γάστρα

να γίνονται τέλεια, το ψωμί να καλοψήνεται, να γίνεται κάστανο οι δε πίτες ροδοκόκκινες και η μυρωδιά αυτών να ανασταίνει και πεθαμένο όπως εκφράζονταν ο λαός που οι πίτες γίνονταν τέλειες και ροδοκόκκινες και μυρωδάτες από το βούτυρο, το τυρί ή το ξινοτύρι.

Για την Παρασκευή των φαγητών χρησιμοποιούσαμε για καύσιμο μόνο ξύλα και στο Παλιοζωγλόπι το είδος αυτό κυριολεκτικά αφθονούσε και σε κάθε σου βήμα σε περδίκλωναν, οι κλάρες που ήταν στοιβαγμένες κοντά στην καλύβα, τα γέρικα δένδρα ή τα κλωνάρια των δένδρων που έπεφταν το χειμώνα από τα πολλά χιόνια. Η παροιμία λέει πολλά καλά στην έρημο ξύλα και λιθάρια. Και το Παλιοζωγλόπι είχε και ξύλα και πέτρες σε αφθονία. Έτσι όταν η μάνα μας έψηνε το ψωμί ή έβραζε το φαγητό τροφοδοτούσε τη φωτιά με άφθονα και καλής ποιότητας ξύλα.

Όταν έβαζε γάστρα για ψωμί και αυτό γίνονταν σε καθημερινή βάση άναβε μια τεράστια φωτιά με κλάρες οι φλόγες και ο καπνός σου έδινε την εντύπωση τοπικής πυρκαγιάς. Η γάστρα γίνονταν κατακόκκινη όπως γίνεται το σίδερο στο καμίνι και δημιουργούνταν μια τεράστια θράκα με την οποία φόρτωναν τη γάστρα. Με τέτοιες προϋποθέσεις το ψωμί όχι μόνο ψήνονταν αλλά κινδύνευε και να παραψηθεί, αλλά η πείρα της μάνας μας και η επέμβαση στη κατάλληλη στιγμή το ψωμί γίνονταν το κάτι άλλο.

Σε τέτοια θράκα, χόβολη ψήναμε και το караμπουκούκι που γίνονταν από αλεύρι μπομπότας. Η χόβολη που χρειαζόνταν να ψηθεί το ψωμί αυτή γίνονταν από μικρά κομμάτια βελανιδιάς που τα λέγαν πελεκούδια. Ήταν κομμάτια που παράγονταν από το τσεκούρι που έκοβε τον κορμό της βελανιδιάς και στο δάσος βρίσκονταν με μεγάλη ευκολία. Βάζαμε μια μεγάλη ποσότητα από πελεκούδια ή φρύγανα πάνω στην πέτρινη πλάκα που βρίσκονταν στο κέντρο της εστίας της υπαίθριας κουζίνας και τα βάζαμε φωτιά. Μέσα σε λίγα λεπτά λαμπάδιαζαν και μετατρέπονταν σε μια πύρινη θράκα. Με τη λουπάτα τραβούσαμε τη θράκα σε μια μεριά, σκουπίζαμε την πλάκα από τη στάχτη και βάζαμε τον πολτό της ζυμωμένης μπομπότας, την πατούσαμε με την παλάμη του χεριού για να πάρει τη μορφή, το σχήμα κουλούρας, βάζανε πάνω φύλλα καστανιάς, κατόπιν στάχτη και χόβολη και το άφηναν να ψηθεί. Εδώ δεν χρειαζόνταν ούτε ταψί, ούτε γάστρα και όταν ψήνονταν το караμπουκούκι έβγαине μια ρόδινη κουλούρα με μια ευχάριστη μυρωδιά, τρώγονταν μόνο με τυρί και αποτελούσε μια ευχάριστη λιχουδιά αρκεί να είχε κανείς γερό στομάχι και νερό από τη βρύση του Μπαλτά. Σε τέτοιες θράκες ψήναμε καλαμπόκια (ρόκες) και καβούρια που αφθονούσαν στις ρεματιές.

Οι υπαίθριες κουζίνες στο Παλιοζωγλόπι που αποτελούσαν προέκταση της ρούγας (αυλής) και είχαν όλες το σχήμα του μεσοφεγγαρου δεν αποτελούσαν μόνο χώρο μαγειρέματος ή ψησίματος φαγητών αλλά και χώρο συγκέντρωσης γειτόνων και ανταλλαγής πληροφοριών, νέων, συζητήσεων αλλά και τόπο για κουτσομπολιά.

Οι πολλές ρεματιές με τρεχούμενα νερά, οι άφθονες πηγές και οι ελατοσκεπείς πλαγιές του Ιτάμου δημιουργούσαν μια ψύχρα που εκτός από τα πανωφόρια χρειαζόνταν και η θαλπωρή της φωτιάς τόσο για τη ζεστασιά όσο και για φωτισμό. Έτσι μετά το βραδινό φαγητό οι άνθρωποι αισθάνονταν την ανάγκη για κουβέντα και κοινωνική επαφή. Αισθάνονταν την ανάγκη για ανάπαυλα, ξεκούραση και ψυχαγωγία. Σηκώνονταν και πήγαιναν στο γείτονα κάτι να πουν, κάτι να μάθουν, να μιλήσουν. Έτσι μαζεύονταν γύρω από τη φωτιά, έπαιρναν μια πέτρα για κάθισμα και άρχιζαν τη συζήτηση. Ο νοικοκύρης έριχνε κλάρες στη φωτιά που οι φλόγες της μεγάλωναν, γιγάντωναν και μαζί με τη φωτιά φούντωνε και η κουβέντα. Ήταν εντυπωσιακό να βλέπει κανείς τις διάσπαρτες αυτές φωτιές να φωτίζουν τους εξωτερικούς χώρους της καλύβας, να ακούγονται φωνές, γέλια και κακαρίσματα ανάλογα με το αντικείμενο της συζήτησης σε μια περιοχή που βασιλευε άκρα ησυχία και ηρεμία. Το λόγο, φυσικά, είχαν οι μεγάλοι που η ηλικία τους, τους έμαθε να γνωρίζουν και να ξέρουν πολλά πράγματα.

Τα θέματα ήταν πολλά και διάφορα και δεν εξαντλούνταν μια και δυο βραδιές. Άλλοτε αναφέρονταν σε τοπικά ιστορικά γεγονότα, σε πολέμους και σε σκληρές μάχες, άλλοτε σε πολιτικά γεγονότα, σε συμβάντα του χωριού, στην έκτακτη επικαιρότητα κ.λπ. Δεν έλειπαν κατά καιρούς τα γέλια, τα πειράγματα και τα αστεία πάντα στο μέτρο της ευπρέπειας, της σοβαρότητας, της λογικής και του επιτρεπτού. Με την καλή κουβέντα και την ευχάριστη συζήτηση περνούσε η ώρα και άρχιζε το χασμουρητό. Καιρός για ύπνο διότι τους περίμενε η άλλη μέρα με πολύ δουλειά. Με το καλό ξημέρωμα έφυγαν οι γείτονες για ύπνο στις υπαίθριες κρεβατινές με στρώμα τις ευωδιαστές μπάτσες και με σκέπασμα τον έναστρο ουρανό και με το νανούρισμα κάποιας κουκουβάγιας ή κάποιον γκιώνη που εναγωνίως αναζητούσε τον αδελφό του Αντώνη.

Το αλογάκι της Παναγίας

Του Παναγιώτη Αγ. Κατσιούλα

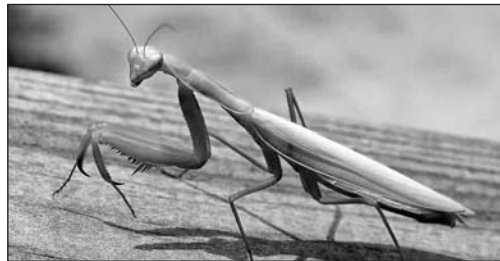
Ο πατέρας μου ήταν γεωργοκτηνοτρόφος, είχε αρκετά γιδοπρόβατα και ένα άλογο, και ζούσαμε στον συνοικισμό Ζωγρί. Εκεί, σε ιδιόκτητο κτήμα είχε ένα σπιτάκι και δυο μεγάλες καλύβες. Στη μια έβαζε τα γιδοπρόβατα και στην άλλη τις κτηνοτροφές και τα τρόφιμα: βαρέλια κρασιού, τυριά, πατάτες, κρεμμύδια, αλλά και το άλογο.

Ήταν Μάης μήνας του 1938. Εγώ τότε ήμουν ένδεκα χρονών και πήγαινα στο Δημοτικό. Ο πατέρας μου εκείνη την ημέρα πήγε στα γιδοπρόβατα και ο αδελφός μου ο Γιώργος υπηρετούσε τη θητεία του στο ιππικό, στη Θεσσαλονίκη. Η μάνα μου είχε βγάλει το άλογο από την καλύβα, του έβαλε το σαμάρι και το έδεσε σ' ένα παλούκι στο φράχτη του κήπου. Η αδελφή μου ασχολούνταν με το νοικοκυριό και ο παππούς μου Ευάγγελος ήταν στο μελισσομάντρι, εξήντα μέτρα πιο πάνω από το σπίτι.

Η μάνα μου μπήκε στο σπίτι και γέμιζε τα σακιά με καλαμπόκι για να το πάει στο μύλο. Όταν βγήκε από το σπίτι έξω στην αυλή, είδε ότι το άλογο είχε λυθεί και βοσκούσε στο λιβάδι που ήταν συνεχόμενο της αυλής. Το χόρτο ήταν ένα μέτρο ψηλό και πλέον. Όταν πλησίασε κοντά, είδε το άλογο να πέφτει καταγής και να "κοιλοστροφάει". Έβαλε στα ουρλιαχτά και ο παππούς μου που άκουσε τις φωνές, έτρεξε να ιδεί τι συμβαίνει. Όταν είδε το άλογο κάτω, γονάτισε και έπιασε το κεφάλι του αλόγου με τα δυο του χέρια. Του άνοιξε το στόμα, έφτυσε μέσα και, σαν από θαύμα, το άλογο σηκώθηκε και τινάχτηκε!

Στη μάνα μου είπε να του βγάλει το σαμάρι, να του δώσει νερό και λίγο κριθάρι και να το αφήσει να ξεκουραστεί.

Η αδελφή μου, η Αθηνά ρώτησε τον παππού, πώς το έκαμε αυτό και εκείνος μας είπε, ότι το άλογο έφαγε, κατά λάθος, το αλογάκι της Πανα-

γίας. Το αλογάκι είναι δηλητηριώδες και, όταν το φάει κάποιο ζώο, ψοφάει. Τα ζώα δύσκολα το διακρίνουν, διότι το αλογάκι είναι ολοπράσινο και έχει το ίδιο χρώμα με τα χόρτα. Ο παππούς μάς είπε ακόμη ότι, αν κάποιος δαγκώσει το δηλητηριώδες κεφάλι από το αλογάκι, τότε αποκτά το σάλιο του το αντίδοτο, όπως και έγινε στην περίπτωση που εκείνος έσωσε το αλόγό μας.

Ύστερα από μερικές μέρες βρήκα ένα αλογάκι, το πήγα στον παππού μου και τον παρακάλεσα να μου δείξει πώς να το κάμω για ν' αποχτήσω κι εγώ αυτό το προνόμιο. Ο παππούς είπε:

-Επειδή είσαι μικρός ακόμα, δεν κάνει να το δοκιμάσεις. Άλλωστε το έχω δείξει στον πατέρα σου και στον αδελφό σου.

Εγώ θύμωσα και έφυγα, παίρνοντας μαζί μου και το αλογάκι της Παναγίας. Πηγαίνοντας παραπέρα, έβαλα το κεφάλι του ανάμεσα στα μπροστινά μου δόντια και το έκοψα. Ήταν πικρό φαρμάκι, έφτυνα όλη μέρα χωρίς να πω κουβέντα σε κανέναν.

Όταν τελείωσα το γυμνάσιο κατατάχτηκα στη χωροφυλακή και δεν μου δόθηκε η ευκαιρία να δοκιμάσω, αν το σάλιο μου έχει το αντίδοτο που μας είπε ο παππούς.

Μ' όλα αυτά, συλλογίζομαι ότι οι πρόγονοί μας, στην εποχή τους δεν είχαν φάρμακα ούτε κτηνίατρους. Τους οδηγούσε όμως η θεία χάρη και βρίσκανε πρακτικές λύσεις, τόσο για τους εαυτούς τους, όσο και για τα ζώα τους.-

Η ξενιτιά στα ομηρικά έπη και στα δημοτικά τραγούδια

Γράφει ο
Θωμάς Κίτσας

Για το θέμα της ξενιτιάς στον Όμηρο και στα Δημοτικά τραγούδια έχουν γραφτεί πολλές μελέτες. Ο φιλόλογος ή ο δάσκαλος που θα διδάξει Όμηρο πρέπει να πλουτίσει τη διδασκαλία του και με δημοτικά τραγούδια ή ο δάσκαλος με κάτι σχετικό για τα ομηρικά κείμενα. Όταν ο φιλόλογος μιλήσει στους μαθητές του για τον τύπο του Οδυσσέα....

"ος μάλα πολλά πλάγχθη επεί Τροίης ιερόν πτολίεθρον έπερσεν"

πολλών δ' ανθρώπων ίδεν άσπετα και νόον έγνων"

Πρέπει να υπενθυμίσει και τον νεοέλληνα Οδυσσέα που αγαπά τα ταξίδια, τις περιπέτειες, που τραβά στο άγνωστο, καίγεται από τον πόθο να δει ξένα μέρη, να γνωρίσει ξένους ανθρώπους:

"Αδέρφ' εντός ο λοίσμός κι αυτή η μεγάλ' οδύνη
ώστε να βρίσκεσ' επαδά στη χώρα δε σ' αφήνει.

Γιατί είσαι μ' ένα λοίσμό, παντιμιάν έγνοια έχεις,
να δεις στα ξένα, στα μακριά, τι κάνουν, πως περνούνε,
ήντα λογής πορεύονται κι ήντα λογής μιλούνε" (Ν. Πολίτης)

Η νοσταλγία του ξενιτεμένου στα δημοτικά τραγούδια:

"... τι εγώ πολύ δεν κάθομαι στον τόπο το δικό σου.

Αν κάτω Μάη και θεριστή κι όλον τον Αλωνάρη
κι αν πάρω κι' απ' τον Αύγουστο, τον Τρυγητή μισεύω
κι αφήνω γειά στις όμορφες και γειά στις μαυρομάτες
κι εγώ πάω στον τόπο μου, γυρνώ στους εδικούς μου"

Οι ξενιτεμένοι, όταν φεύγουν ή όταν επιστρέφουν από τα ξένα, χύνουν θερμά δάκρυα και κατασυγκινημένοι φιλούν το χώμα της πατρίδας:

"η τοι ο μέν χαίρων επεβήσето πατρίδος αίης
και κύνει απτόμενος ην πατρίδα· πολλά δ' απ' αυτού
δάκρυα θερμά χέοντ', επεί ασπασίως η δε γαίαν"

Στο δημοτικό τραγούδι:

"Ακούς το θρήνο τον πολύ όπου βογκούν τα δάση
και το δαρμό που γίνεται τα μαύρα μοιρολόγια;
Είναι π' αποχωρίζονται τη δόλια την πατρίδα,
φιλούν τις πέτρες και τη γη κι ασπάζονται το χώμα"

Οι μάγισσες της ξενιτιάς

Ο Ν. Πολίτης παραλληλίζει το δημοτικό τραγούδι "Η μάγισσα" με τα ομηρικά και μας διευκολύνει να κατανοήσουμε τα ερωτικά επεισόδια του Οδυσσέα με τη μάγισσα Κίρκη και τη νύφη Καλυψώ.

Μόνο μια υπερφυσική δύναμη είναι ικανή να κρατήσει τον ξενιτεμένο πολλά χρόνια μακριά από την πατρίδα του. Δέκα χρόνια καθυστέρησε η επιστροφή του Οδυσσέα στην Ιθάκη, όχι τόσο από τις πλάνες όσο από τους έρωτές του. Τα παραμυθένια νησιά, οι πανέμορφες γυναίκες με τα γλυκόλογα και τους έρωτές τους κι' αυτές ακόμα οι υποσχέσεις για αθανασία δεν ξεριζώνουν απ' την ψυχή του τη νοσταλγία για την πατρίδα.

"δεν στέγνωσαν τα μάτια του ποτέ από τα δάκρυα
μον' έλυωσαν οι μέρες του οι χρυσές από τον πόνο
της ξενιτιάς, κι η θέαινα δεν του' δινε πιά γλύκα..."

Στο δημοτικό τραγούδι ο ξενιτεμένος, παρά τις αλλεπάλληλες προσπάθειές του, μάταια αγωνίζεται ν' απαλλαγεί από την επίδραση της μάγισσας. Γράφει ο μαγεμένος στη γυναίκα του:

"θες κόρη μου παντρέψου, θες καλογήρειψε,
τι εδώ που είμαι ο καημένος επαντρεύτηκα.
Επήρα μια γυναίκα σκύλα, μάγισσα.
Μαγεύει τα καράβια δεν κινούν γι' αυτού.
Με μάγεψε κ' εμένα, δεν κινώ κι εγώ.
Όντας κινώ για να' ρθω, χιόνια και βροχές.
Όντας γυρίζω πίσω, ήλιος ξεστεριά.

Ζώνομαι τ' άρματά μου, πέφτουν καταγής,
πιάνω γράμμα να γράψω και ξεγράφεται. (Passow)

Σε μερικά δημοτικά τραγούδια ο ξενιτεμένος γυρίζει αγνώριστος, όπως ακριβώς ο ομηρικός Οδυσσέας:

"κι άλαλη η Πηνελόπη
ώρα πολλή καθότανε κι' ο νους της απορούσε.
Κι άλλοτε εκεί από πάνω του δεν σήκωνε τα μάτια
κι άλλοτε δεν τον γνώριζε στα φτωχικά ντυμένο.
Στο δημοτικό τραγούδι διαβάζουμε:
"Δώδεκα χρόνους έκαμα στα έρημα τα ξένα,
στους δεκατρείς εκίνησα στον τόπο μου να πάω.
πηγαίνω στη μανούλα μου, με βλέπει και τραβιέται.
Πηγαίνω στη γυναίκα μου κι' αυτή δεν με γνωρίζει!!
- Ξένε για διάβα, πήγαινε, σύρ' από κει που ήρθες,
γιατί δεν είσαι ο άνδρας μου, δεν είσαι το παιδί μου"
(Ελληνική Δημιουργία)

Η αναγνώριση του Οδυσσέα από την Πηνελόπη και από τον Λαέρτη θα παραλληλισθεί με το δημοτικό τραγούδι "Ο γυρισμός του ξενιτεμένου" που υπάρχει στη συλλογή του Ν. Πολίτη. Ο παραλληλισμός των δυο κειμένων θα μας αποδείξει ότι ανάμεσα στον Όμηρο και στο δημοτικό τραγούδι δεν υπάρχουν μόνο ομοιότητες θέματος. Υπάρχουν και συγγενικοί εκφραστικοί τρόποι. Σημάδια αναγνώρισης ζητά ο Λαέρτης, σημάδια ζητάει και στο δημοτικό τραγούδι.

"- Κείνος μέν τοι όδ' αυτός εγώ, πάτερ όν σύ μεταλλάς
- Ει μέν δή Οδυσσεύς γε εγιός πάις ενθαδ' ικάνεις
σήμά τι μοι νυν ειπέ αριθραδές, όφρα πεποιθω"

Στο δημοτικό τραγούδι:

"- Κόρη μου εγώ είμαι ο άντρας σου, εγώ είμαι ο καλός σου.

- Ξένε μου, αν είσαι ο άντρας μου, αν είσαι ο καλός μου,
δείξε σημάδια της ουλής και τότε να πιστέψω"

Γράφει ο Ι.Θ. Κακριδής: "Εντυπωσιακή είναι η φραστική αντιστοιχία στη σκηνή όπου ο ξενιτεμένος φανερώνεται για πρώτη φορά".

Στη συνέχεια ο Οδυσσέας φανερώνει τα σημάδια: μια πληγή στο σώμα, και μηλιές, κλήματα και άλλα δέντρα που του χάρισε ο Λαέρτης όταν ήταν παιδί:

"Μού' δωσες δώδεκα αχλαδιές
συκιές μαζί σαράντα,
δέκα μηλιές και μου' λεγες
κλήματα να μου δώσεις.
Κοίταξε πρώτα την πληγή,
που με το δόντι τ' άσπρω
μου 'καμε ο κάπρος μια φορά
στον Παρνασσό όταν πήγα"

Και στο δημοτικό τραγούδι:

"έχεις μηλιά στην πόρτα σου, και κλήμα στην αυλή σου.
Πες μου σημάδια του κορμιού σημάδια της αγάπης.
-Έχεις ελιά στο στήθος σου κι ελιά στην αμασκάλη"

Η Πηνελόπη ζητά σημάδια του σπιτιού (κρεβατοκάμαρα) και η νεότερη:

"- Πες μου σημάδια του σπιτιού, και τότε να πιστέψω".

Και ακολουθεί η αναγνώριση και από τους δυο, κι έτρεξε ευθύς επάνω του στα δάκρυα βουτημένη και φίλαε το κεφάλι του κι αγαπημένα του' πε:

"Ξένε μου εσύ είσαι ο άντρας μου,
εσύ είσαι ο καλός μου".

Τέλος οι δυο γυναίκες διατάζουν τις υπηρέτριες να στρώσουν το κρεβάτι για να κοιμηθεί ο άντρας που γύρισε από τη ξενιτιά. Ο Κ. Ρωμαίος σε σχετική μελέτη τονίζει το σημερινό τραγούδι "ο γυρισμός του ξενιτεμένου" αποδεικνύεται ότι είναι το παλαιότερο δημοτικό τραγούδι όλου του κόσμου.

Επίλογος

Ήταν της μοίρας μου γραφτό στη ξενιτιά να φύγω, να ζήσω μ' ανθρώπους άγνωστους, χωρίς γνωστούς και φίλους. Το σώμα μου είναι στην ξενιτιά μα ο νους μου είναι στο χωριό. Ήθελε να γυρίσω πίσω μα δεν ήταν γραφτό.

Πολλά που έχω γράψει και δημοσιεύτηκαν στη Ζ.Χ. δείχνουν την αγάπη μου, τη νοσταλγία και τη λαχτάρα να βρεθώ εκεί, να περπατήσω στα γνωστά μέρη. Δυστυχώς αυτό δεν θα γίνει ποτέ γιατί τον ξένο στη ξενιτιά τον θάβουν δίχως δάκρυ...

Αρχαίες Ελληνικές Φράσεις

Οι Αρχαίοι τα είπαν όλα. Οι λακωνικά διατυπωμένες φράσεις τους αποτελούν διαχρονικούς κανόνες ζωής για όλη την ανθρωπότητα. Αξίζει γι' αυτό να αποστηθίζουμε μερικές:

- 1. Λίθοι, πλίνθοι και κέραμοι, ατάκτως ερριμένα.** Λέγεται για πράγματα χωρίς συνοχή, για καταστάσεις πλήρους απαρτίας.
- 2. Μέτρον άριστον.** Το καλύτερο είναι ν' ακολουθεί κανείς το μέτρο, ν' αποφεύγει τις ακρότητες.
Σημ. Το "παν μέτρον άριστον" είναι λάθος.
- 3. Μηδένα προ του τέλους μακάριζε.** Να μην καλοτυχίζεις κανέναν πριν δεις το τέλος του.
- 4. Μηδενί δίκην δικάσεις πριν αμφοίν μύθον ακούσεις.** Μην καταδικάσεις κανέναν πριν ακούσεις την απολογία και των δυο αντιδίκων.
- 5. Μωραίνει Κύριος ον βούλεται απολέσαι.** Μωραίνει ο Θεός αυτόν που θέλει να τον αφανίσει.
- 6. Νόστιμον ήμαρ.** Η ημέρα της επιστροφής στην πατρίδα.
- 7. Ο αποθανών δεδικαίωται.** Ο αποθανών έχει πια κριθεί και παύει να εξετάζεται το παρελθόν του.
- 8. Όμοιος ομοίω αεί πελάζει· γέρων γέροντι, παις παιδί.** Καθένας συναναστρέφεται τους ομοίους του. Ο γέρος τον γέροντα και το παιδί άλλο παιδί.
- 9. Όπερ έδει δείξαι.** Αυτό που έπρεπε να αποδειχθεί, αποδείχτηκε.
- 10. Ουδείς μονιμότερος εχθρός του ευεργετηθέντος.** Ο χειρότερος εχθρός είναι αυτός που ευεργέτησες. Φυσικά, δεν ισχύει για όλους!

Παρετυμολογήσεις

Η αρχαία ελληνική λέξη "έτυμο" σημαίνει το αληθινό, το πραγματικό. Τη χρησιμοποιούμε μόνο στη γραμματολογία, ενώ η σύνθετη "ετυμόλογος" χρησιμοποιείται για να χαρακτηριστεί αυτός που μιλάει εύστοχα, επιτυχημένα. Όταν λέγω ότι ετυμολογώ μια λέξη, αυτό σημαίνει ότι ερευνώ την αληθινή καταγωγή της. Η λέξη "παρετυμολογία" σημαίνει ότι γίνεται λανθασμένη ετυμολόγηση μιας λέξης, που βασίζεται σε συμπτωματικές ομοιότητες και όχι σε επιστημονική ανάλυση. Έτσι, πολλές λέξεις που αναφέρονται σε ιστορικά πρόσωπα, γεγονότα και τοπωνύμια, στο στόμα του λαού παρετυμολογούνται, όπως συμβαίνει με τις παρακάτω:

1. Κατοσαντώνης: Η λαϊκή παράδοση αναφέρει ότι ο Αντώνης Μακρυγιάννης, γιος Ηπειρώτη σαρακατσάνου, όταν ανδρώθηκε ήθελε να βγει κλέφτης στα βουνά. Η μάνα του όμως τον ήθελε κοντά της και, κάθε φορά που ο Αντώνης ετοιμαζόταν να φύγει, εκείνη τον παρακαλούσε να μείνει και επαναλάμβανε τη φράση:"Κάτσε Αντώνη μ". Έτσι του έμεινε το παρατσούκλι: "Κατοσαντώνης".

Τα πράγματα όμως δεν είναι έτσι.

Στο ηπειρώτικο γλωσσικό ιδίωμα συνηθίζεται να ενώνουν το πατρώνυμο με το βαπτιστικό σε μια λέξη: Χριστοβασίλης= ο Βασίλης, γιος του Χρήστου, Γιωργοκόστας= ο Κώστας, γιος του Γιώργου και στην περίπτωση μας: Κιτοσαντώνης= ο Αντώνης, γιος του Κίτσου. Τώρα, πώς το Κιτοσαντώνης έγινε Κατοσαντωνης είναι απλό. Στο στόμα του λαού οι λέξεις παραφθείρονται, ανάλογα με το ιδίωμά του.

2. Νευρόπολη και όχι Νεβρόπολη. Όπως είναι γνωστό, το όνομα του γνωστού οροπέδιου -σήμερα Λίμνη Πλαστήρα- έχει συνδεθεί με τον "νεβρό" που σημαίνει μικρό ζαρκάδι, διότι, λένε, το οροπέδιο είχε άφθονα ζαρκάδια. Τίποτε αναληθέστερο από αυτό. Στο συγκεκριμένο οροπέδιο σε καμιά ιστορική περίοδο δεν υπήρξε πόλη, με οποιοδήποτε όνομα.

Η σωστή ερμηνεία είναι **Ευρύπυλος**, που σημαίνει ευρεία (πλατιά) πύλη προς τα Άγραφα, και αυτό ανταποκρίνεται απόλυτα στη φύση του εδάφους. Η ίδια ονομασία έχει δοθεί και σε άλλα οροπέδια της πατρίδας μας. Η Ευρύπυλος με τον καιρό παραφθάρηκε σε **Ευρόπολη**. Η Ευρόπολη έγινε **Νευρόπολη** με μετάθεση του καταληκτικού ν του άρθρου της αιτιατικής. Π.χ. Θα πάμε στην Ευρόπολη: Το -ν μετατέθηκε και η λέξη έγινε **Νεβρόπολη**. Με αυτή τη ορθογραφία γράφεται στα παλαιά λεξικά και συγγράμματα. (Δ)

Το τελευταίο ταγκο στη βρύση του Τσιόκη (Παλιοζωγλόπι - Καλοκαίρι 1940) του Κώστα Τζωαννόπουλου

Το Παλιοζωγλόπι είναι και η γενέτειρά μου. Το χωριό κατέβηκε οκτώ χιλιόμετρα πιο κάτω για να βρίσκεται πιο κοντά στα χωράφια του και μετονομάστηκε σε Ραχούλα.

Το Παλιό - Ζωγλόπι παρέμεινε παραθεριστικό χωριό στο οποίο ανέβαιναν οι Σουλιώτες αρχές Ιουλίου. Επάνω υπήρχαν μερικά πετρόχιστα σπίτια, αλλά, ως επί το πλείστον, καλύβες καμωμένες με τσατμά (πλέγμα με προσθήκη κρεβατιάς από μπάτσες (κλαδιά ελάτης) και φτέρες.

Αυτό γινόταν γιατί στο κάτω χωριό στέρευαν οι πηγές και τέλειωναν οι βοσκές για τα ζώα, ιδιαίτερα για τις κατσίκες. Στο επάνω χωριό από τις αρχές της άνοιξης φρόντιζαν και καλλιεργούσαν τους φασουλόκηπους, έξω από τις καλύβες, γιατί υπήρχε άφθονο νερό, προκειμένου κατά τη διάρκεια του "παραθερισμού τους", να έχουν τα σχετικά ζαρζαβτικά τους.

Στο Παλιοζωγλόπι το φυσικό περιβάλλον ήταν και παραμένει και σήμερα μαγευτικό. Έτσι το χωριό είχε και μερικούς παραθεριστές από την Καρδίτσα που έδιναν και το πολιτιστικό χρώμα της πόλης. Το αξιοσημείωτο, όμως, είναι ότι η Ραχούλα είχε μορφωμένα παιδιά και αρκετούς πτυχιούχους σχολών. Ως παραθεριστικός χώρος το Παλιοζωγλόπι ήταν, θα έλεγα, ιδεώδης.

Οι τρεις μαχαλάδες του χωριού ήταν ο ένας καλύτερος από το άλλον, με τις δικές τους εκκλησίες και τα διαφορετικά τους επίπεδα υψομέτρου 800-900 μέτρων και πλέον. Ο ψηλότερος ήταν του Άη-Λιά με το εκκληράκι του, τον Προφήτη Ηλία, κάτω από ένα πανέμορφο δάσος ελάτης. Στη βάση αυτής της μικρής ραχούλας υπάρχει ένα μικρό ρεματάκι. Κάτω από τα πανέμορφα πλατάνια είναι η πετρόχιστη βρύση του Τσιόκη, με άφθονο παγωμένο νερό και την πέτρινη κούπα της. Στο πλάι ακριβώς και αριστερά της βρύσης περνά το ανηφορικό γκαλντερίμι που σε βγάζει στα σπίτια του πάνω μαχαλά. Στη γωνιά είναι ένας με-

τρων περίπου, το είχαν πατήσει και το είχαν μετατρέψει σε πίστα χορού. Εκείνο το καλοκαίρι μαζεύονταν στον χώρο αυτό κάποιες μέρες, ίσως και Σάββατα, τα αγόρια και οι κοπέλες του χωριού και διοργάνωναν ένα είδος πάρτυ. Συμμετείχαν, βέβαια, και οι μόνιμες παραθερίστριες Νίκα και Ξούλα από την Καρδίτσα. Το γραμμόφωνο του παππού μου Βασίλη Νάκου ήταν στη διάθεσή τους με αρκετούς και επιλεγμένους δίσκους βινυλίου από τον γόη μπάρμπα μου, Αλέκο, που είχε τελειώσει μαθηματικός. Της εποχής ήταν τραγούδια βαλς, φοξ τροτ, ταγκό κλπ.

Ο κούφιος πλάτανος στη γωνιά ήταν το, κατ' ευφημισμόν, καφενεδάκι του νεαρού τότε Λάμπρου Τσιμάκη. Ο Λάμπρος σεβίριζε συριανό λουκούμι, βανίλια - το γνωστό υποβρύχιο - και κανένα γευστικό καφεδάκι.

Τα γνωστά τραγουδάκια της εποχής ήταν το "Λίγα λουλούδια αν θέλεις στείλε μου", "Μαρί, ας μπορούσα μια νύχτα, Μαρί", "Θυμήσου μια βραδιά με το ταγκό Νο-τούρνο", "Το ταγκό το ωραιότερο του κόσμου είναι αυτό που χορέψαμε μαζί" κ.ά. Κατά τη διάρκεια του χορού εφαρμόζονταν το changez les dames (αλλαγή της ντάμας), όταν κάποιος ήθελε να χορέψει με μια πιο όμορφη ντάμα. Αυτό γινόταν αργά το απόγευμα για να είναι πιο ρομαντικό το περιβάλλον. Εγώ συνόδευα τη μητέρα μου - τριαντάρα τότε - και ευκαιριακά γινόμουν θεατής του όμορφου πάρτυ και απολάμβανα τη διασκέδαση των νεαρών κυριών και κυριών της εποχής εκείνης. Ήταν τα τελευταία ξέγνοιαστα ταγκό πριν από τη έναρξη του μεγάλου πολέμου και την πυκνή μαυρίλα που ακολούθησε τα επόμενα χρόνια.

Και κάτι πολύ τιμητικό για το χωριό μας: πριν από μερικά χρόνια συνάντησα στη Θεσσαλονίκη έναν μηχανικό Ισραηλίτη, καρδιτσιώτικης καταγωγής. "Ξέρεις", μου είπε, "ότι, προς τιμήν των ορεινών κατοίκων

γάλος πλάτανος με μια κουφάλα.

Στο επίπεδο πάνω από το δρόμο υπήρχε το καλοκαίρι του '40 ένας δροσερός φασολόκηπος με κλαρωτά φασόλια. Μετά τις 15 Ιουλίου ξεραίνονταν οι φασολιές και γινόταν το γνωστό ξεφασούλωμα. Το επίπεδο αυτό, εκτάσεως 100 τετραγωνικών μέ-

της περιοχής σας, όπως και του χωριού σας, εμείς οι Εβραίοι της Καρδίτσας δεν είχαμε καμιά απώλεια κατά τη διάρκεια της Κατοχής!". Πράγματι θυμάμαι πως κάποιες οικογένειες Εβραίων στο χωριό μας έτυχαν της αμέριστης φιλοξενίας και συμπαράστασης από τους χωριανούς μας.

Προσέχουμε την υγεία μας

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ Τα δημητριακά και ο "γλυκαιμικός δείκτης"

Τα δημητριακά και τα προϊόντα τους (ψωμί, ζυμαρικά) που είναι **ολικής αλέσεως**, υφίστανται λιγότερη επεξεργασία, με αποτέλεσμα να διατηρούνται οι βιταμίνες και τα άλλα θρεπτικά συστατικά που βρίσκονται στον εξωτερικό φλοιό και στο φύτρο τους.

Αρκετά παρασκευάσματα, π.χ. ψωμί του τοστ, φρυγανιές κ.α. αποτελούν συχνά κρυφές πηγές αλατιού, ζάχαρης, κορεσμένων και υδρογονωμένων λιπαρών. Να ελέγχεται πάντα τις ετικέτες συσκευασίας τροφίμων, ώστε να κάνετε την καλύτερη επιλογή.

Ο **γλυκαιμικός δείκτης** είναι μια κλίμακα που αξιολογεί το πόσο γρήγορα ανεβαίνουν τα επίπεδα του σακχάρου στο αίμα, αμέσως μετά την κατανάλωση ενός τροφίμου που περιέχει υδατάνθρακες. Τα δημητριακά με χαμηλό γλυκαιμικό δείκτη, όπως ψωμί ολικής άλεσης, καστανό ρίζι, βρόμη κ. ά.,

πρέπει να προτιμώνται, καθώς συμβάλλουν στην ομαλότερη αύξηση των επιπέδων σακχάρου στο αίμα. Αντίθετα, τρόφιμα με υψηλό γλυκαιμικό δείκτη, όπως λευκό ψωμί, λευκά μακαρόνια, πατάτες κ.ά., αυξάνουν απότομα το επίπεδο σακχάρου στο αίμα. Όταν τα καταναλώνουμε, πεινάμε γρηγορό-

τερα λόγω αυτής της απότομης αλλαγής (ταχύτατη αυξομείωση). Επιπλέον η αυξημένη κατανάλωσή τους συσχετίζεται με μεγαλύτερη πιθανότητα εμφάνισης **σακχαρώδους διαβήτη τύπου 2** και καρδιαγγειακών νοσημάτων.

Όταν καταναλώνετε τρόφιμα με υψηλό γλυκαιμικό δείκτη, συνδυάστε τα με τρόφιμα που συμβάλλουν στην πιο αργή απορρόφηση των υδατανθράκων, π.χ. με λαχανικά ή ελαιόλαδο. Για παράδειγμα, προτιμήστε να καταναλώνετε πατάτες μαζί με μια σαλάτα από πράσινα φυλλώδη λαχανικά και ελαιόλαδο.

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Νικολάου Πολίτη

Ο αϊτός

Μια βολά ο αϊτός ήτανε άνθρωπος κι εφύλαγε πρόβατα. Τ' αρνιά του σκάγανε την καρδιά, γιατί φεύγανε. Τότε ο άνθρωπος επαρακάλεσε το Θεό και είπε, αν τον κάμει αϊτό, θα τρώει την καρδιά των αρνιών. Ο Θεός άκουσε την παρακάλεσή του και τον έκαμε αϊτό· και για τούτο ο αϊτός, άμα πάρει καν' αρνί, θα πρωτοφάει την καρδιά του.

Γορτυνία

Το μυρμήγκι

Το μυρμήγκι ήταν πρώτα άνθρωπος και είχε και χτήματα δικά του. Αλλά,

επειδή δεν αγαπούσε τη δουλειά, δεν εκαλλιεργούσε τα χτήματά του, μόνο έκλεβε όσα παραιτούσαν οι άλλοι για τους φτωχούς, όταν μάζωναν τους καρπούς των. Ο Θεός τον καταράστηκε γι' αυτό, και έγινε μυρμήγκι, κι ακόμα έχει συνήθεια να κάνει καθώς πρώτα, γιατί του κολλήθηκε η κλεψιά.

Βιζύη Θράκης

Κατασκήνωση στον Ίταμο, το 1939

Πέρασαν ήδη 17 χρόνια από τη Μικρασιατική καταστροφή, οι οδυνηρές συνέπειές της έχουν αμβλυνθεί και η νέα γενιά, που, ασφαλώς δεν γεύτηκε τον πόλεμο και όσα ακολούθησαν την καταστροφή, διεκδικούσε τα δικαιώματά της στη ζωή. Οι νέοι και οι νέες διασκέδαζαν, οργάνωναν χορούς, έκαναν party, τα γραμμόφωνα έπαιζαν τα μοντέρνα τραγουδάκια του Αττίκ και η ύπαιθρος αντιβούσε από χαρούμενες φωνές.

Από την άλλη, ιδρύθηκαν "Ορειβατικοί Σύλλογοι", "Λαϊκές Βιβλιοθήκες", "Εκδρομικοί Όμιλοι" και όλοι αυτοί οργάνωναν πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκδρομές και πολυήμερες κατασκηνώσεις στα βουνά και στις θάλασσες.

Μια τέτοια πολυήμερη κατασκήνωση πραγματοποιήσε στον Ίταμο ο "Εκδρομικός Όμιλος Καρδίτσης" τέλος Ιουλίου του 1939 και η περιγραφή της δημοσιεύτηκε στην καρδιτσιώτικη εφημερίδα "Θεσσαλική Φωνή" στις 19 Αυγούστου του ίδιου έτους, από μέλος του Ομίλου, που υπογράφει με τα αρχικά: Ι.Τ.. Εκτίμησα ότι πρέπει να δημοσιευτεί η περιγραφή αυτούσια, χωρίς καμιά περέμβαση, που θα αλλοίωνε το πνεύμα της εποχής και των ανθρώπων που την έζησαν. Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι προπολεμικά εξαιτίας της έλλειψης ορεινών δρόμων και συγκοινωνιακών μέσων, στους ανθρώπους των πόλεων τα βουνά φάνταζαν απόμακρα και γοητευτικά, όπως π.χ. η ζιγγύλα του Αμαζονίου σ' εμάς σήμερα. Αυτό τουλάχιστο δείχνουν οι υπερβολές στις περιγραφές τους. (Λ)

Το δημοσίευμα:

Ο εκδρομικός όμιλος εις τας οροσειράς της Πίνδου Αξέχαστες εντυπώσεις

Εφέτος, δεύτερον έτος κατασκηνώσεως του εκδρομικού ομίλου Καρδίτσης, εκλεκτή ομάς εκ μελών του συλλόγου απεφάσισε να κατασκηνώσει εις μίαν από τας κορυφάς της οροσειράς της Πίνδου, την κορυφήν Ίταμος. Την ομάδα απετέλεσαν εκλεκτοί νέοι της πόλεώς μας. Από την Καρδίτσαν ανεχωρήσαμε δι' αυτοκινήτου την 10ην νυκτερινήν της 27ης Ιουλίου. Έπειτα από μαγευτικήν διαδρομήν -ήτο πανσέληνος- μιας ώρας εφθάσαμεν εις το "Τσαρδάκι" νοτιοδυτικώς της **μονής Κορώνης**. Εκεί έγινε στάσις μιας ώρας πρώτον διότι η εκεί υπάρχουσα παράγκα, μας επέτρεπε να κάμωμεν ένα "γενναίο" κολατσιό με βούτυρο της ώρας, τυρί, φρούτα κλπ. και έπειτα διότι μας εδίδετο η ευκαιρία να απολαύσωμεν τον σεληνοφώτιστον θεσσαλικόν κάμπον εις το μέσον του οποίου ως τεραστία πυγολαμπίς, διεκρίνετο η ερυθρά επιγραφή του **Κιερίου**. Γρήγορα όμως επέρασεν η ώρα και αφού αφήσαμεν τους ρεμβασμούς εξακολουθήσαμεν τον δρόμον μας ανάμεσα από καταπράσινον τοπίον και έπειτα από διαδρομήν μιας ώρας ευρισκόμεθα εις την **Καστανιάν**. Επειδή η ώρα ήτο περασμένη, όλοι εντόπιοι και παραθερισταί είχαν παραδοθεί εις τας αγκάλας του Μορφέως. Εξάιρεσιν έκαμεν μία ομάς γλεντζέδων, τους οποίους ευρήκαμεν εις ένα καφενέιον να χορεύουν αγραφιώτικον τσάμικον. Η υποδοχή ήτο εγκάρδιος. Επηκολούθησε το απαραίτητο κέρασμα -μια οκά κρασί μαραθιάς- και έπειτα, αφού αποχαιρετήσαμεν την φιλόξενον παρέαν, εχωρισθήκαμεν εις δύο ομάδας: Οι μισοί διενυκτέρευσαν εις το σπίτι του **κ. Μάρκου Γκανή** και οι υπόλοιποι εις του **κ. Ρουσμένη**, που ευγενώς μας τα παρεχώρησαν. Εις τας 4 το πρωί έγινε συγκέντρωσις εις το εξαιρετικόν καφεενδάκι του **κ. Κόγια**. Μετά πορείαν 45 λεπτών εφθάσαμεν επί τέλους εις τον τόπον της κατασκηνώσεως. Αν και ήτο ακόμη πρωί, δίπλα εις την βρύσιν που φέρει την επιγραφήν "**Εις μνήμην Ζίτσας Σιταρά**" εστέκοντο μερικές βλαχοπούλες ανά τρεις εις σχήμα ισοσκελούς τριγώνου με τις ρόκες των εις τα

χέρια και εσυζητούσαν δια το κρύο νερό της βρύσης και την αφόρητον ζέσθην του θεσσαλικού κάμπου. Εξεφορτώσαμεν από τα ζώα τα πράγματά μας και ησχολήθημεν πρώτα-πρώτα, όπως είναι φυσικόν με την εκλογήν τοποθεσίας δια την τοποθέτησιν της σκηνης. Εδώ εσημειώθη η πρώτη διαφωνία. Εις το τέλος όμως επεκράτησεν η γνώμη των ειδικότερων **κ. Καραγιάννη και Ζαφειροπούλου**. Εξελέγη μία τοποθεσία μοναδική, μια έκτασις 400 περίπου τ.μ. κατάφυτος από την γνωστήν "φτέρην". Γύρω-γύρω την περιέκλειον πανύψηλα έλατα, ακίνητα σαν κολοσσιαίοι φουστανελλοφόροι φρουροί. Παραπλεύρως ευρίσκετο η κρυσταλλένια βρύση. Εστήσαμεν εδώ την σκηνήν μας, αφού εχρησιμοποίησαμεν τα απαραίτητα δοκάρια από την ξυλείαν του **κ. Σακελλαροπούλου**, τον οποίον θερμότατα ευχαριστούμεν, διότι προθύμως μας εφωδίασε με την σχετικήν άδειαν. Η σκηνή μας, παμμεγέθης ήτο εφωδιασμένη με όλα τα χρειώδη: είδη ιματισμού, τρόφιμα, μέσα φωτισμού κλπ. δεν έλειπαν βεβαίως και τα μέσα διασκεδάσεως: γραμμόφωνα, μανδολίνα, τάβλι, σκάκι κλπ. Δεν έλειψαν και αι επισκέψεις. Την πρώτην ημέραν μας επεσκέφθησαν ο διευθυντής του δημοτικού σχολείου Ζωγλοπίου **κ. Τζωνάνοπουλος** μετά της κυρίας του, ο καθηγητής **κ. Γρυμπογιάννης** με την αδελφήν του διδασκάλισσαν **Αρετήν**, η δεσποινίς **Κιούση**, η δεσποινίς **Καληκάρη** εξ Αθηνών μετά των γονέων της, οι **αδελφοί Νάκου** και άλλοι. Έγινε δε γλέντι τρικούμπερτο. Την επομένην μας επισκέφθη ο παραθερίζων εις Καστανιάν ιατρός **κ. Παπαϊωάννου**, διευθυντής του Σανατορίου η Σωτηρία Αθηνών, ο οποίος μας εξύμνησε τα αγαθά της τοποθεσίας αυτής από υγιεινής απόψεως καθώς και η οικογένεια **Ξανθούλη Σούγκαρη** και ο καθηγητής των φυσικών **κ. Οικονόμου**. Επηκολούθησε έμπροσθεν της σκηνης νέα διασκέδασις. Την 1ην Αυγούστου έγινε ανάβασις εις την υψηλοτέραν κορυφήν του Ιτάμου, το "Τρίκορφον" υψόμετρον 1.700, εξεκινήσαμεν εις τας 5 π.μ. και μετά δύο ακριβώς ώρας εφθάσαμεν εις την υψηλοτέραν κορυφήν. Εις την πρώτην κορυφήν συναντήσαμε έλατα, δρυν και πλάτανον, καθώς και μίαν κορομηλιάν με άφθονα, ελεεινής γεύσεως δυστυχώς κορόμηλα, και επί της δυτικής πλευράς πολλά έλατα ξηρά που ομοίαζαν με τηλεγραφόξυλα. Ολόκληρος η δυτικοανατολική πλευρά είναι κατάφυτος από πανύψηλα έλατα, μοναδικόν και χαρακτηριστικόν φυτόν του ύψους εκείνου. Παρατηρείται κάπου-κάπου και ποικιλία ελάτης γνωστή υπό το όνομα "**Ίταμος**" διαφέρει ως προς την μαλθακότητα και το πλάτος του ελάσματος των φύλλων. Εις την κορυφήν αυτήν ευρίσκονται και δύο πρόχειρα κρεβατάκια βοσκών σκαμένα εις το χώμα και ξύλα δια την νυκτερινήν πυράν. Επάνω εις τον βράχον ευρήκαμε λαξευμένα πολλά ονόματα ορειβατών. Το θέαμα που μας παρουσιάσθη όταν εφθάσαμε εις την κορυφήν μας απεζημίωσε όλους πλην δύο που δεν κατόρθωσαν να φθάσουν μέχρι της κορυφής δια τους κόπους της αναβάσεως. Προς δυσμās διακρίνομεν ζωντανό-τερα την Κοιμωμένην. Νοτιότερα την λίμνην του Δομοκού και γύρω-γύρω τα χωριά Καροπλέσιον, Καρύτσα, Νεοχώριον, Νεράι-δα, Τιτάι Ζερβείκα και προς

ανατολάς ολόκληρον τον κάμπον της Θεσσαλίας μέχρι της Δωρίδος. Εις την εκδρομήν ταύτην έλαβον μέρος οι **κ.κ. Ζήσης, Χαντζιάρας, Ζαφειρόπουλος, Μανδήλας, Καραγιάννης, Παναγιωτόπουλος, Γκανής, αδελφοί Γούζου και Ντίνος Καραγκούνης. ΙΤ.**

Εφημερίς Θεσσαλική Φωνή, έτος 15ον,
αρ. φ. 5071, 19 Αυγούστου 1939

Σημείωση: Κάποιες ανακρίβειες που παρατηρούμε, σχετικές με το τοπίο, είναι δικαιολογημένες και γράφηκαν από άγνοια. Π.χ. εκείνο που ο αρθρογράφος περιγράφει ως πρώτη κορυφή είναι του "Ρούπ'η λάκα", ως δεύτερη κορυφή περιγράφεται η "Κοτρώνα". Τελικά ο Ίταμος έχει δίδυμες κορυφές και όχι τρεις και το υψόμετρό του είναι 1490 μέτρα.

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΧΑΝΟΝΟΝΤΑΙ

Πολλές είναι οι λέξεις που παλαιότερα ήταν σε καθημερινή χρήση στο στόμα του λαού, αλλά, με τον καιρό, έπαψαν πια να χρησιμοποιούνται. Αξίζει να τις ξαναθυμηθούμε.

Αα

άγανα(τα) = οι (ενοχλητικές) τρίχες που έχουν τα στάχια.

αγκιά (τα) = δοχεία και σκεύη της μαγειρικής (κατσαρόλες, πιάτα κ.λπ.).

αγιάζι (το) = η νυκτερινή διαπεραστική ψύχρα

αγιογδύτης (ο) = ο χωρίς αναστολές εκμεταλλευτής

αγλέορας = Βότανο, με γαλακτώδη δηλητηριώδη χυμό, (μετ.) -"έφαγε τον αγλέορα" = έφαγε πολύ

αγκομαχώ = βογκάω από πόνο ή κόπο

αγκωνή (η) = η γωνία του σπιτιού, "μια αγκωνή ψωμί"

αγνάντιο = απέναντι

άγουρος = ανώριμος, άπειρος νέος

αγουρίδα (η) = το άγουρο ξινό σταφύλι

αγρικάω = ακούω κάτι, καταλαβαίνω

αδερφομοίρια = τα αμοίραστα μερίδια που ανήκαν σε αδέρφια

αερικό (το) = Το φάντασμα, η νεράιδα

αζάπικος = απείθαρχος - ανυπότακτος - απείθαρχο παιδί

ακόνι (το) = πέτρα για λείανση κοφτερών εργαλείων

ακαμάτης (ο) = ο τεμπέλης

αλάλιασα = τρέλανα

αλαξιά (η) = φορεσιά, τράμπα, ανταλλαγή

αλάργα = μακριά

αλαφιασμένος (ο) = τρομαγμένος

αλαφροϊσκιωτος (ο) = αυτός που βλέπει αερικά, στοιχειά, φαντάσματα

αλεσιά (η) = αλεσμένη ποσότητα σταριού

αλειτούργητος = ο άθρησκος - αυτός που δεν έχει πάει σε εκκλησία

αλιγδώνω = αλείφω με ζωικό λίπος, "αλίγδωσε τα ρούχα του" = τα λέρωσε

αλισβερίσι (το) = συναλλαγή, δοσοληψία, συνεργασία,

αλύχτημα (το) = το γοερό γαύγισμα

αμέτι μουχαμέτι = το έβαλε σκοπό ,πείσμα

αμή, αμί = ναι

αμπάριζα (η) = παλιό ομαδικό παιχνίδι

αμποριά (η) = Η πρόχειρη πόρτα στο χωράφι ή την στρούγκα

αμόλα = φεύγα

άμπακας = υπερβολικό φαγοπότι (- έφαγε τον άμπακα)

αμπάρι = ξύλινη αποθήκη του σπιτιού για αποθήκευση σταριού

αμπλασούμπλας = ο ασουλούπωτος - αυτός που λέει βλακείες

αμποδάω = εμποδίζω, **αμπόδηκε** = δεν άφησε

αναβροχιά = ανομβρία

ανακαψίλα (η) = η καούρα

αναγελάω = χλευάζω, κοροϊδεύω

ανακλαδίζομαι = τεντώνομαι να ξεμουδιάσω

αναμαλλiάρης- αναμαλλιασμένος = με αχτένιστα μαλλιά

αναμπουμπούλα (η) = η φασαρία, η αταξία

αναπιάνω = ανακατώνω το προζύμι με νερό και αλεύρι- φτιάχνω τη ζύμη του ψωμιού

αναχαράζω = αναμασάω, μυρικάζω

ανάρια (τα) = αραιά

ανάρμεγος, (η,ο) = το θηλυκό ζώο που δεν έχει αρμεχθεί.

(συνεχίζεται)

Απαύγασμα ζωής Βασιλείου Χρήστου Καραγιάννη Σχήμα 17x24, σελίδες 440, Τόμος Α΄

Ο Βασίλης Χρήστου Καραγιάννης στα 90 του χρόνια, τώρα που ξεχειλίζει το πιθάρι των αναμνήσεων, έκαμε το απαραίτητο - κατά τη γνώμη του - ξεκαθάρισμα και, μέσα από το "απαύγασμα" (καταστάλαγμα) των πολύχρονων εμπειριών του, πραγματοποιεί μια ουσιαστική περιήγηση στην ιστορία, τη λαογραφία και τα δρώμενα του αγαπημένου του χωριού, τη Ραχούλα.

Ο συγγραφέας περιηγείται στην τοπογραφία, την ιστορία, τη λαογραφία, τον κύκλο των εποχών και των γιορτών, τις αγροτικές ασχολίες και τα προϊόντα, τις βιοτεχνικές δραστηριότητες και τα εργαλεία του παλιού Ζωγλοπιού και της σημερινής Ραχούλας, καταθέτοντας συγχρόνως και τις δικές του - τραυματικές εν πολλοίς - εμπειρίες από τη μακρόχρονη και πολυκύμαντη ζωή του.

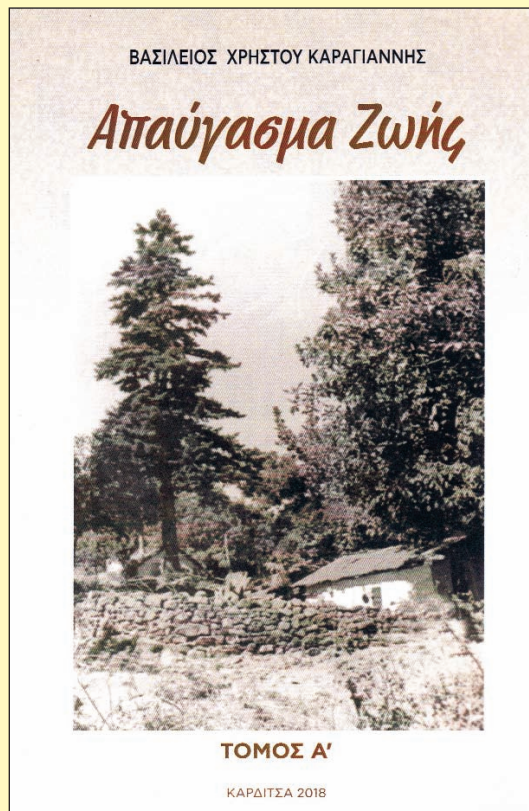
Η ιστόρηση των παραπάνω γίνεται σε διηγηματική μορφή, σε γλώσσα απλή και κατανοητή, λαγαρή και ρέουσα που μοσκοβολά έλατο, φτέρη και ρίγανη και, όπου κρίνει αναγκαίο, χρησιμοποιεί αβίαστα και όρους της ζωγλοπίτικης ντοπιολαλιάς, που νοστιμίζει τα κείμενά του και κάνει ευχάριστη την ανάγνωση.

Είναι τύχη για τη Ραχούλα και τους Ραχουλιώτες, που ο 90/χρονος Βασίλης Χρ. Καραγιάννης, ο τελευταίος, εν ζωή, των παλαιών Ραχουλιωτών, "ο τελευταίος των Μοϊκανών", κατά την κινηματογραφική έκφραση, αποφάσισε στο γέρμα της ζωής του, να καταθέσει το τεράστιο φορτίο των αναμνήσεών του, ως ιστορική παρακαταθήκη για τους απανταχού Ραχουλιώτες και ιδιαίτερα τους νεότερους από αυτούς, που δεν είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν λεπτομέρειες από την ιστορία, τη λαογραφία και τα δρώμενα του χωριού τους, παρακαταθήκη δε και για τις επόμενες γενεές.

Το εξώφυλλο του βιβλίου κοσμεύεται με μια σπάνια φωτογραφία που εικονίζει "τον έλατο του Λιανού", με τα γύρω καλύβια, όπως ήταν το πάλαι ποτέ, ως σημείο αναφοράς στο Παλιο-Ζωγλόπι, που ξυπνάει νοσταλγικές αναμνήσεις.

Οι 440 σελίδες του Α΄τόμου είναι λίγες για να χωρέσουν την πλημμύρα των αναμνήσεων του συγγραφέα, γι' αυτό προαναγγέλλεται η έκδοση και δεύτερου τόμου.

Εμείς του ευχόμαστε να μακροημερεύσει με πλήρη πνευματική διαύγεια, και να πολλαπλασιάσει τους τόμους των ευχάριστων και χρήσιμων αναμνήσεών του.-

Λάμπρος Γριβέλλας Λες και ήταν χθές...

Είναι το 14ο βιβλίο του συγγραφέα. Ασφαλώς, πρόκειται για αναμνήσεις, και μάλιστα για αναμνήσεις ζωής, που άλλες απ' αυτές προκαλούν έναν ψυχικό γλυκασμό και άλλες αφήνουν μια πικρή γεύση. Είναι γεγονότα και περιστατικά, εντυπώσεις και εμπειρίες του παρελθόντος που σημαδεύουν τη ζωή καθενός μας. Όπως είναι φυσικό, οι αναμνήσεις είναι προσωπικό βίωμα και κτήμα καθενός· είναι ο κουμπαράς της ζωής μας. Έτσι καθένας μπορεί να βάλει και διαφορετικό τίτλο στις αναμνήσεις του. Για όποιον έχει ευτυχισμένο παρελθόν, η ζωή είναι ένα λουλούδι και οι αναμνήσεις του είναι το άρωμά του. Για όποιον όμως το παρελθόν υπήρξε άφιλο, "οι αναμνήσεις του φέρνουν στα χείλη πικρία, όταν τις αναστοχάζεται" (Δάντης).

Για τους πιο πολλούς όμως, τις αναμνήσεις, έστω και αν τα γεγονότα που τις προκάλεσαν δεν ήταν ευχάριστα, ο χρόνος τις εξωραίζει και τις συνδέει με άλλες καταστάσεις, όπως π.χ. με ευτυχισμένα παιδικά χρόνια, με αγαπημένα πρόσωπα και άλλα πολλά. "Όποιος σωθεί, έχει χαρά τους πόνους να θυμάται" (Ευριπίδης). Ο Καμπούρογλου μάλιστα πιστεύει ότι στον καιρό της νιότης του "και τα κοκόρια λαλούσαν καλύτερα"!

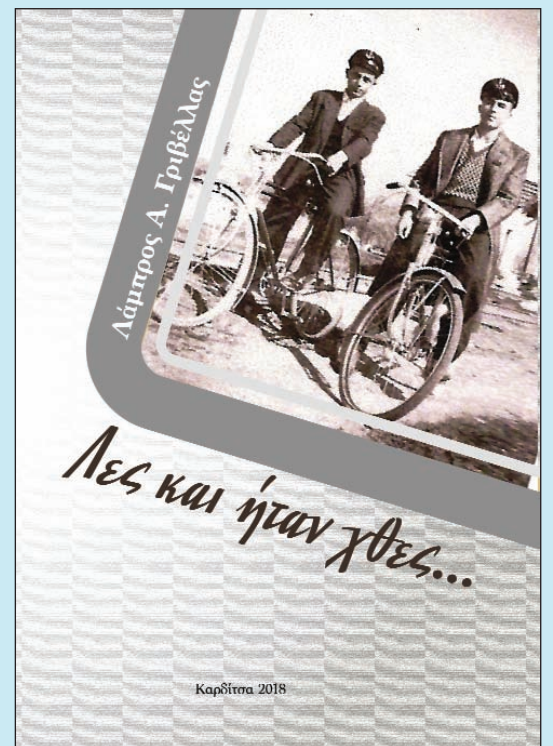
Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι αναμνήσεις "είναι η βακτηρία των γηρατειών" (Πολύβιος Δημητρακόπουλος). Ο ηλικιωμένος ακουμπάει στις αναμνήσεις του, μεσ' απ' αυτές ξαναζεί το παρελθόν του -έστω και εξωραϊσμένο - και αισθάνεται άφατη ικανοποίηση διηγώντας τες και πολύ μεγαλύτερη γράφοντάς τες.

Το ζητούμενο είναι, αν, ο αναγνώστης, διαβάζοντας το βιβλίο των αναμνήσεων ενός τρίτου, εκτός από την περιέργεια, έχει να αντλήσει κάτι ενδιαφέρον. Άποψή του συγγραφέα είναι ότι οι αναμνήσεις, ακόμη και του πιο απλοϊκού ανθρώπου, χωρίς ο ίδιος να το υποπτεύεται, κρύβουν αξίες ζωής και πολλά διαφορετικά μηνύματα.

"Η ζωή μας είναι ένα ταμειυτήριο αναμνήσεων και εμπειριών. Δυστυχώς, όταν έρχεται η πείρα, η ζωή λιγοστεύει· αυτό είναι ανακόλουθο, αλλά χρήσιμο για τους επιγενόμενους. Σ' αυτό το ταμειυτήριο καθένας καταθέτει την πείρα του και ταυτόχρονα χρησιμοποιεί την πείρα των άλλων" (Νίκος Κατοίκος). Έτσι είναι η ζωή.

Το βιβλίο είναι σχήματος 15X21 και εξαντλείται σε 174 σελίδες. Οι 38 διηγήσεις του βιβλίου είναι αναμνήσεις του συγγραφέα, που χρονολογούνται από την ηλικία των έξι(6) ετών μέχρι και των είκοσι πέντε (25). Άλλες από αυτές -κυρίως εκείνες που αναφέρονται στα "πέτρινα χρόνια" του εμφύλιου - αφήνουν μια πικρή γεύση, και άλλες - οι περισσότερες - είναι νοσταλγικές της νιότης του που, αλίμονο, έφυγε σαν την κλέφτρα!

Ο συγγραφέας, γράφοντας ορισμένες από τις αναμνήσεις του, δεν επιδίωξε να περάσει κανένα μήνυμα. Απλά ήθελε να μοιραστεί τις μνήμες του με τον αναγνώστη για να ελαφρύνει την ψυχή του από το βάρος τους.-

Ενημέρωση των αναγνωστών

Μέχρι προ τινος, όσοι ασχολούμαστε, καθ' οιονδήποτε τρόπο, με τα "Ζωγλοπίτικα Χρονικά", αισθανόμασταν υπερήφανοι για το χωριό μας, που καταφέρνει να εκδίδει μια, καθ' όλα αξιόλογη εφημερίδα, χωρίς έξωθεν ελεημοσύνες.

Δυστυχώς, τα σημάδια δείχνουν ότι οι καλές μέρες παρήλθαν. Τα τελευταία φύλλα της εφημερίδας ήδη βγαίνουν με πίστωση, και, για του λόγου το αληθές:

Κάθε φύλλο της εφημερίδας κοστίζει 800 ευρώ.

Φύλλο 105: Σύνολο εισφορών 690 ευρώ. Έλλειμμα 110 ευρώ

Φύλλο 106: " " 840 " Πλεόνασμα 40 ευρώ

Φύλλο 107: " " 590 " Έλλειμμα 210 ευρώ

Φύλλο 108: " " 550 " Έλλειμμα 250 ευρώ

Αισθανόμαστε πολύ άσχημα, όταν βλέπουμε χωριά του ίδιου μεγέθους με το δικό μας, π.χ. το Βουνέσι, στο τελευταίο φύλλο της εφημερίδας του, με αριθ. 74, να έχει εισφορές συγχωριανών 3000 ευρώ, η γειτονική μας Νεράιδα (Σπινάσα) 4000 ευρώ. Το ίδιο περίπου συμβαίνει με το Μοσχολούρι (μικρότερο χωριό από το δικό μας) κ.ά..

Το λυπηρό είναι ότι στην έκδοση της εφημερίδας εισφέρουν πάντα οι ίδιοι συνδρομητές. Αν όλοι όσοι παίρνουν την εφημερίδα (500), εισφέρουν, έστω και 10 ευρώ το χρόνο καθένας, η εφημερίδα εκδίδεται με άνεση.

Αν συνεχιστεί πάντως ο σημερινός κατήφορος, η εφημερίδα, που, μετά την κατάργηση των Καποδιστριακών Δήμων, παραμένει το τελευταίο βήμα του χωριού μας, σύντομα θα πάψει να εκδίδεται και καθένας ας αναλογιστεί τις ευθύνες του.

Ο Μορφωνικός Σύλλογος Ραχούλας

και τα

"Ζωγλοπίτικα Χρονικά"

Εύχονται

στοις απανταχού συγχωριανούς

και φίλους

Καλή Χριστογένεια

